Tuplataan tutkinnot, sanoi johtaja

Satakunnan ammattikorkeakoulun opintonsa keskeyttäneiden insinööriopiskelijoiden valmistumisprojekti

Anne Sankari (toim.)

TUPLATAAN TUTKINNOT, SANOI JOHTAJA

Satakunnan ammattikorkeakoulun opintonsa keskeyttäneiden insinööriopiskelijoiden valmistumisprojekti

Anne Sankari (toim.)

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Pori 2026

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sarja B, Raportit 2/2026
ISSN 2323-8356 (verkkojulkaisu) | ISBN 978-951-633-447-2

Copyright Satakunnan ammattikorkeakoulu ja tekijät

Julkaisija:
Satakunnan ammattikorkeakoulu
PL 1001, 28101 Pori
www.samk.fi

Graafinen suunnittelu: Eveliina Sillanpää, Kallo Works

Kannen kuva: SAMK/RoboAI (Kuvan opiskelijat eivät liity Tuplataan tutkinnot -projektiin.)

Satakunnan ammattikorkeakoulun julkaisut ladattavissa osoitteessa: theseus.fi.

JULKAISUN KIRJOITTAJAT

Elfvengren, Tarja
Lehtori, FM, opinto-ohjaaja, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Teknologia ja merenkulku -osaamisalue

Tarja on opiskelijaohjauksen asiantuntija, joka on rakentanut ja kehittänyt opiskelijaohjausta vuodesta 2000 lähtien yhdessä tekniikan koulutuksen eri toimijoiden kanssa.

Haaparanta, Heikki
Tutkimuksen vararehtori, FT (tekn.), Satakunnan ammattikorkeakoulu

Heikki toimii Satakunnan ammattikorkeakoulun (SAMK) tutkimuksen vararehtorina ja vastaa TKI-toiminnasta sekä yritys- ja yhteiskuntakumppanuuksista. Hänen tehtävänään on tutkimustoiminnan strateginen kehittäminen, ulkopuolisen rahoituksen edistäminen, hanke- ja sopimusprosessien ohjaus sekä tutkimuksen ja opetuksen yhteistyön vahvistaminen.

Jokinen-Amee, Antti
Lehtori, FM, opinto-ohjaaja, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Teknologia ja merenkulku -osaamisalue

Antti on toiminut opinto-ohjaajana vuodesta 2010 lähtien monipuolisissa toimintaympäristöissä ja verkostoissa sekä ohjauksen kehittämisen hankkeissa.

Kujala, Mari
Tutkijalehtori, DI, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Teknologia ja merenkulku -osaamisalue

Mari toimii opetustehtävissä SAMKissa. Mari toimii tutoropettajana ja OPS-vastaavana tuotantopuolen opiskelijoille. Mari on panostanut keskeyttäneiden tai hitaammin etenevien ohjaamiseen esimerkiksi pitämällä rakennustekniikan opinnäytetyöpajaa. Opetuksen lisäksi Mari on toiminut projektipäällikkönä vähähiiliseen rakentamiseen liittyvissä tutkimushankkeissa.

Sankari, Anne
Lehtori, YTT, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Teknologia ja merenkulku -osaamisalue

Anne on generalisti, joka ohjaa eri alojen opiskelijoita välttämään kirjoittamisen karikoita – tai irrottamaan itsensä karikoista. Keskeneräisten tekstien koutsaaja, sparraaja ja rohkaisija. Opettaa ja ohjaa, järjestää pajoja, kirjoitustreffejä ja tekstintuottoon liittyviä tapahtumia.

Yrjönkoski, Katariina
Osaamisaluejohtaja, TkT, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Teknologia ja merenkulku -osaamisalue

Katariina on tuotantotalouden diplomi-insinööri ja tekniikan tohtori, joka vastaa Satakunnan ammattikorkeakoulun tekniikan ja merenkulun koulutusohjelmista. Hänellä on työhistoriaa niin yrityssektorilla kuin korkeakoulukentässä.

Sisällys

Julkaisun kirjoittajat *4*

Lyhenteet ja AMK-slangi *6*

1 Lähtökohtana tekniikan koulutuksen haasteet 7

2 Kohti vaatimisen ja välittämisen kulttuuria – SAMKin Teknologia-osaamisalueen tutkintomäärien parantaminen 2023–2025 13

3 Opettajatutorin havaintoja 20

4 Tukea opinnäytetyöhön 25

5 Opiskelijoiden kokemuksia prosessista 30

7 Tulevaisuuden ajatuksia 33

7 Yhteenvetoa 34

Liite 1 ..... *35*

LYHENTEET JA AMK-SLANGI

AHOT	Aiemmin tai muualla hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (esim. korkeakoulutasoiset opinnot, osaamisen näyttö)
AHOT-päättäjä	Tutkinto-ohjelmakohtainen henkilö(t), joka mm. hyväksyy opiskelijan HOPSiin tehdyt muutokset
LUMA	Luonnontieteellis-matemaattiset aineet (matematiikka, fysiikka, kemia)
Op	Opintopiste on eurooppalainen standardi, joka mittaa opiskelijan työn määrää. Yksi opintopiste vastaa keskimäärin liki 27 tuntia opiskelijan työtä.
Oppari	Opinnäytetyön lempinimi. Opinnäytetyö on opintojen lopussa tehtävän laajan tai laajahkon tutkimus- tai kehittämistyön raportti (AMK-tutkinnossa 15 op).
OPS	Opetussuunnitelma, tekniikan AMK-tutkinnoissa sen laajuus on 240 op
HOPS	Henkilökohtainen osaamisen kehittymistä koskeva suunnitelma (pohjautuu OPSiin)
OPS-vastaava	Tutkinto-ohjelman opetussuunnitelmasta vastaava henkilö
Peppi	Opintotietojärjestelmä
Wihi	Opinnäytetyöohjauksen työkaluohjelma

1 Lähtökohtana tekniikan koulutuksen haasteet

Tarja Elfvengren

Satakunnan ammattikorkeakoulun Teknologia-osaamisalueen haasteet kasvoivat merkittävästi opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) asettamien uusien tutkintotavoitteiden myötä 1.1.2025 alkaen. Tekniikan koulutuksen valtakunnalliset haasteet olivat jo entuudestaan tuttuja myös Satakunnassa, jossa yhä pienenevät ikäluokat näkyvät erityisesti tekniikan koulutukseen hakeutuvien määrissä ja yleensä kiinnostuksessa alaan. Myös opiskeluvalmiuksien heterogeenisyys niin yleisissä taidoissa, kuten kirjoittamisessa ja lukemisessa kuin myös matemaattisissa aineissa, on arkipäivää.

Satakunnan ammattikorkeakoulu on noin 7400 opiskelijan ja 550 työntekijän monialainen ja kansainvälinen korkeakoulu. Ammattikorkeakoulun opetus on ja jaettu kolmeen osaamisalueeseen: Hyvinvointi ja kulttuuri, Liiketoiminta ja johtaminen ja Teknologia ja merenkulku. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta (TKI-toiminta) on oma kokonaisuutensa. Toimintaa on neljällä paikkakunnalla: Pori, Rauma, Kankaanpää ja Huittinen. Tekniikan ja merenkulun koulutuksessa oli aktiivisia opiskelijoita Pepin mukaan 5.10.2025 noin 2800 opiskelijaa, tutkinto-ohjelmia oli 15. Nyt raportoitavan projektin käynnistyessä osaamisalueita oli neljä – myös osaamisalueen nimi muuttui. Projekti kohdistui pääosin Porissa opiskeleviin tekniikan opiskelijoihin.

Tekniikan koulutuksen nykyiset ja tulevat haasteet koulutuksen kiinnostavuuden, koulutukseen hakeutuvien opiskelijoiden määrien, valmistumisten ja valmistuneiden työllistymisten osalta ovat sen verran laaja-alaiset, että erilaiset toimenpiteet koulutuksen laajempaan kehittämiseen koettiin välttämättömiksi. Tämä julkaisu keskittyy lyhyen aikavälin projektiin, mutta liikkeelle lähti kaksi projektia edellä mainittuihin taustoihin nojaten. Lyhyen tähtäimen projektissa keskityttiin niihin opiskelijoihin, jotka olivat edistyneet tutkinto-opinnoissaan riittävästi, noin 150 op tutkinnon laajuuden ollessa 240 op, ja siitä huolimatta keskeyttäneet opintonsa. Heihin oltiin yhteydessä, sillä ajatuksella, että he palaavat takaisin opintojensa pariin viimeistelemään tutkintonsa.

Toinen samaan aikaan käynnistynyt projekti oli pitkän tähtäimen projekti, jossa kehitetään niitä koulutuksen teemoja ja sisältöjä, joiden on tunnistettu vaikuttavan esimerkiksi opintojen edistymiseen. Tähän projektiin haettiin tausta-aineistoa henkilökunnan kanssa käydyistä keskusteluista sekä tutkimalla ammattikorkeakoulutukseen ja koulutukseen liittyviä julkaisuja. Projektien ohjausryhmäksi muodostui seuraavat toimijat: osaamisalueen johtaja, opinto-ohjaajat sekä opinnäytetyön ja kirjoittamisen haasteisiin erikoistunut henkilö. Projektin ohjausryhmä toimi kiinteässä vuorovaikutuksessa osaamisalueen johtotiimin ja siihen kuuluvien opetuspäälliköiden kanssa. Tukensa projektille antoivat myös SAMKin opetuksen vararehtori ja SAMKin avoimen sekä opetuspalveluiden päälliköt toimijoineen.

Tutkintopolulta tutkintoon – lyhyen tähtäimen projekti

Tutkintopolulla ja siihen liittyvällä projektilla tarkoitetaan opiskelijoita, joihin oltiin yhteydessä ja jotka tarttuivat mahdollisuuteen tehdä tutkinto valmiiksi. SAMKin omista kokemuksista keskeyttäneiden opiskelijoiden parissa ja muiden korkeakoulujen vastaavista kokemuksista, tiedostettiin, että kohdejoukko on keskeyttämisherkkä. Opiskelijat ovat jo aikaisemmin olleet syystä tai toisesta sellaisessa tilanteessa, jossa opintojen jatkaminen ei tullut enää kyseeseen.

Tutkinnon viimeistely käynnistyi SAMKin avoimen ammattikorkeakoulun kautta. Opiskelijat tekivät kaikki puuttuvat opinnot avoimessa ammattikorkeakoulussa ja valmistumisvaiheessa hakivat SAMKin joustavassa erillishaussa tutkinto-opiskelijaksi valmistumista varten.

Projektin lähtökohtana olivat siis SAMKista eronneet opiskelijat, jotka kartoitettiin opintotietojärjestelmä Pepin raporteista. Pepin raportteihin sisältyi opiskelijoiden sähköpostit, puhelinnumero ja muut sellaiset tiedot. Lisäksi raporteista löytyi opiskelijoiden kertyneiden opintopisteiden kokonaismäärä.

Pepissä oli 1830 opintonsa keskeyttänyttä opiskelijaa (12.12.2024), joista karsittiin pois esimerkiksi toiseen ammattikorkeakoluun siirtyneet ja ei-aloittaneet. Kustakin tutkinto-ohjelmasta 1–2-toimijaa otti opiskelijoihin yhteyttä ja siinä hyödynnettiin puhelimen (soitto, tekstiviesti, whatsapp) lisäksi sähköpostia. Projektin seurantaan työstettiin Pepin raporteista löytyvä Excel-taulukko, johon kerättiin tietoja myös siitä, millä tavalla opiskelija oli tavoitettu. Opettajatutoreille laadittiin lisäksi omat ohjeet ja muistilista yhteydenoton tueksi (Liite 1).

Koko projektille tehtiin luonnollisesti myös projektisuunnitelma aikatauluineen. Kun opiskelija oli saatu kiinni, niin seuraava askel oli ohjauskeskustelu opinto-ohjaajan kanssa. Tässä kartoitettiin opiskelijan kokonaistilanne ja laadittiin alustava HOPS, joka tarvittaessa tarkentui tutkinto-ohjelmassa OPS-vastaavan/AHOT-päättäjän toimesta ammatillisten opintojen osalta. Lisäksi tässä yhteydessä tapahtui myös opiskelijan ohjaaminen SAMKin avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijaksi sekä opinnäytetöiden osalta tähän projektiin osallistuneelle ja opinnäytetöihin erikoistuneelle henkilölle (pajat, jumit jne., ks. Anne Sankarin teksti tässä julkaisussa).

Pieni, mutta olennainen osa opiskelijoiden kontaktoinnin yhteydessä oli Outlook-kalenterin käyttö opinto-ohjaajalle ohjaamisessa. Opinto-ohjaajat varasivat kalenteristaan etukäteen aikoja, johon kontaktointiin osallistuneet tutkinto-ohjelman toimijat varasivat opiskelijoille oman kalenterinsa kautta suoraan aikoja, sovittuaan ensin asiasta opiskelijan kanssa. Opinto-ohjaaja lähetti kalenterista kutsun opiskelijalle Teams-palaveriin, jonka kautta tapaaminen järjestyi (samalla opinto-ohjaaja poisti kontaktoijan varauksen kalenteristaan, jolloin myös kontaktoijan kalenteri tyhjeni). Opiskelijan ei tarvinnut enää erikseen olla yhteydessä opinto-ohjaajaan aikaa varatakseen. (Kuva 1.)

Kuva 1. Kalenterinäkymä, jossa vihreällä merkitty aikaväli (tutkintopolku, opo) oli opinto-ohjaajan kalenterissa varattu projektin opiskelijoille

Opinnäytetyön ohjaukseen kiinnitettiin erityistä huomiota ja opinnäytetöiden ohjaus keskitettiin yhdelle toimijalle, joka on myös erikoistunut opinnäytetöihin liittyvään pajatoimintaan sekä kirjoittamisen ja keskittymisen haasteisiin. Opiskelijoilla oli tutkinto-ohjelmittain tukenaan myös oma opettajatutor, joka lisäksi seurasi opiskelijoiden edistymistä.

Projektiin laadittiin kaikille toimijoille tueksi Moodle-pohja, josta löytyivät myös opiskelijalle tärkeät ja olennaiset ohjeet järjestelmistä, avoimeen amkiin kirjautumisesta, opinnäytetyön käynnistämisestä ja uudelleen tutkinto-opiskelijaksi siirtymisestä valmistumista varten. Myös projektin seuranta oli Moodle-pohjan yhteydessä opiskelijoilta piilotetulla välilehdellä.

Monen palaajan yhteydenotto ja opintojen suunnittelu tehtiin keväällä 2025. Useille opiskelijoille silloin ei välttämättä enää ollut sopivia opintojaksoja, joista aloittaa esimerkiksi puuttuvat opinnot. Toki, nonstop-opintojaksoja hyödynnettiin mahdollisuuksien mukaan ja käynnistetiin opinnäytetyöt, sillä suurimmalta osalta se puuttui. Lisäksi tässä kohdejoukossa oli opiskelijoita, joiden insinööriosaamiseen liittyvä ammattitaito oli syvempää kuin OPSin mukainen osaaminen. Heidän osaltaan hyödynnettiin osaamisen näyttöjä. Monen opiskelijan varsinainen puuttuviin toteutuksiin liittyvä opintojen jatkaminen ajoittui kuitenkin seuraavalle syyslukukaudelle. Tästä syystä opettajatutorit ottivat syksyllä uudelleen yhteyttä projektin opiskelijoihin ja pyrkivät aktivoimaan heitä kesän jälkeen.

Kokemus tekijäänsä opettaa ja niin myös tässä projektissa. Projektiin osallistuneiden opiskelijoiden määrä yllätti postitiivisesti, ja tästä nousevat myös ne huomiot, jotka vaativat kehittämistä jo matkan varrella, ja huomiot, joita saman tyyppisessä projektissa kannattaa harkita tehtävän toisin.

Peppi-järjestelmästä projektin yhdeksi työkaluksi poimittu excel-taulukon sisältö on järkevää työstää tutkinto-ohjelmittain eri välilehdille. Näin helpottuu opiskelijoiden seuranta. Tässä projektissa lähdettiin liikkeelle karkeasta excelistä, jossa oli skaalattu tiedot opintopisteiden

suuruusjärjestyksessä. Tätä exceliä muokattiin matkan varrella edellä esitettyyn tutkinto-ohjelmittaiseen suuntaan. Myös opiskelijoiden ohjausvaraukset olisi hyvä tehdä tutkinto-ohjelmittain kalenteriin siten, että aina yhdellä viikolla on vain yhden tutkinto-ohjelman varauksia. Tällöin opinto-ohjaajan toiminta sekä opiskelijan että tutkinto-ohjelman suuntaan olisi ollut helpommin toteutettavissa (esim. yhteistyö ops-vastaavan, ahot-päättäjän ja opetuspäällikön kanssa). Myös tutkinto-ohjelmien tiimeissä olisi ollut hyvä pohjustaa asiaa perusteellisemmin, sillä kaikkien tiimin jäsenten tarkempi tietoisuus projektin sisällöstä olisi tukenut projektiin osallistuneiden toimijoiden työtä ja muiden toimijoiden työtä (ops-vastaava/ahot-päättäjä).

Yksi keskeinen huomio liittyy opinto-ohjaajan tapaamiseen varattuun aikaan. Olimme aluksi suunnitelleet opiskelijan henkilökohtaiseen tapaamiseen varattavan aikaa 1 h/opiskelija, mutta kiinnostuneiden opiskelijoiden määrien kasvaessa odotettua suuremmaksi aika supistui ½ h/opiskelija. Aika oli niin lyhyt, että toimintamallia oli muutettava etupainotteiseksi siten, että kaikki mahdollinen työ tehtiin etukäteen ja kaikki tiedot välitettiin opiskelijalle etukäteen sähköpostilla ennen tapaamista ja tapaamisessa keskityttiin kuuntelemaan opiskelijaa, kertaamaan etukäteen välitettyjä tietoja ja vastaamaan kysymyksiin. Tästä huolimatta aika oli turhan tiukka. Samoin toimittiin etupainotteisesti kyseisten tietojen välittämisessä tutkinto-ohjelmien toimijoille sekä opinnäytetyön ohjaajan suuntaan.

Projektiin osallistuneista opiskelijoista on todettava, että suurimmalta osalta puuttui opintoja, joita he pystyivät ottamaan vain monimuoto-, verkko- tai nonstop-tarjonnasta. Suurin osa oli oman alansa töissä, joihin he olivat hakeutuneet opintojen loppuvaiheessa. Työpaineiden ja -kiireiden sekä muun elämän pyörteissä aikaa tai energiaa ei enää löytynytkään tutkinnon viimeistelyyn. Opiskelijat toivat keskusteluissa esiin, kuinka he arvostivat sitä, että koulusta otettiin yhteyttä, ja kokivat, että kynnys palata opintoihin näin madaltui. Useimmat olivat myös pohtineet, onko tutkinto enää edes mahdollinen ja kehen olla yhteydessä – ja ylipäätänsä uskaltaako olla yhteydessä vai saako kenties tylyn vastaanoton.

Projektiin osallistuneiden SAMKin toimijoiden ajankäytöstä on todettava, että kun jokaisen opiskelijan kokonaisuus oli kartoitettava käsityönä, niin se myös vei aikaa. Heti alussa jokaisen opiskelijan opintojen kartoitus ja ohjauskeskustelu sekä toimet ennen tapaamista ja sen jälkeen vaativat opinto-ohjaajalta aikaa vähintään 4–5 h/opiskelija. Opettajatutorille projektin opiskelijoiden kontaktointi ja opettajatutorin rooli projektin opiskelijoille vaati lisäksi oman aikansa. Työhön osallistui myös tutkinto-ohjelmien omissa perusrooleissaan olevia toimijoita, joiden työaikaa käytettiin myös jo alkuvaiheessa. Tämän jälkeen tulivat vielä jatkoseuranta ja opiskelijoiden tuki matkan varrella ja muut normaalit toimet valmistumiseen saakka.

Tekniikan koulutuksen kehittäminen – pitkän aikavälin projekti

Tekniikan koulutuksessa on ollut erilaisia haasteita koko ammattikorkeakoulujen olemassaolon ajan ja varmaan sitä aikaisemminkin. Tulevaisuuden näkymä ei myöskään tarjoa helpotusta, kun puhutaan ikäluokkien koosta, opiskelijoiden valmiuksista opiskeluun tai ylipäätään kiinnostuksesta tekniikan alaa kohtaan. Keskeyttäneiden opiskelijoiden määrä tekniikan

koulutuksessa on valtakunnallisestikin korkealla tasolla ja sitä se on myös Satakunnan ammattikorkeakoulun tekniikan koulutuksessa.

Ylipäätään nuorten kuormitus on korkealla tasolla ja henkinen jaksaminen, usko tulevaisuuteen ja omaan pärjäämiseen on koetuksella. Kokonaisuus on haasteellinen niin opiskelijoiden henkilökohtaisessa elämässä kuin myös koulutuksen järjestäjällä. (YTHS, n.d.)

Ratkaisuja on haettava laajasti eri suunnilta niin koulutuksen sisällä kuin myös yhteistyössä koulutukseen kytkeytyvien muiden toimijoiden kanssa. Tämä kahdessa edellisessä kappaleessa kuvattu kokonaisuus oli ja on se toinen, pitkän aikavälin projekti, joka lähti liikkeelle tutkintopolkuprojektin kanssa.

Keskeinen opiskelijoiden tukemiseen ja opintojen edistymiseen liittyvä toimintamalli on opiskelijaohjauksen kokonaisuus. Satakunnan ammattikorkeakoulussa kokonaisuus on hahmoteltu julkaisussa Opiskelijaohjaus Satakunnan ammattikorkeakoulussa (Linna, 2023). Opiskelijaohjaus on koko työyhteisön tehtävä ja se toimii siten sisäisenä verkostona. Opiskelijoiden ohjaamiseen liittyvät vastuut jakaantuvat opiskelijan opintopolun aikana monille eri toimijoille. Vastuualueiden selkeys muodostuu toimivuuden kannalta tärkeäksi kulmakiveksi. (Linna, 2023, s. 12.)

Opiskelijaohjaus muodostuu perinteisesti kolmesta kokonaisuudesta: oppimisen ohjaus (ja opiskelun ohjaus), ammatillinen kasvu ja kehittyminen sekä uraohjaus. Nämä kokonaisuudet liittyvät myös jokaisen opettajan opiskelijaohjauksen vastuisiin omaan opetukseensa liittyen, vaikka muitakin opiskelijaohjaukseen liittyviä toimijoita on erikseen nimetty.

Tekniikan koulutuksen kehittämisessä myös tämä opiskelijaohjauksen kokonaisvaltainen malli on edelleen kehitettävien toimintojen listalla suoraan opiskelijalle näkyvinä toimintoina ja taustalla vaikuttavina toimenpiteinä. Taustalla vaikuttavina toimintoina nähdään esimerkiksi tutkinto-ohjelman työnjakoon liittyviä asioita (OPS-vastaava, AHOT-päättäjä), jotka heijastuvat suoraan opiskelijaohjaukseen liittyvän toiminnan sujuvuuteen. Opiskelijaohjauksen kokonaisuuden koordinointi ja toiminnan tukeminen sekä huoltaminen on tyypillisesti taustalla tehtävää toimintaa, joka ei itsestään pyöri.

Kattavana ideologisena pohjana koko pitkän aikavälin projektille oli myös se, että kaikki toiminta lähtee ajatuksista. Ajatukset ja ajattelutapa muodostaa kulttuurin, joka heijastuu suoraan myös opiskelijan arkeen. Jos kulttuuri ei muutu tai kehity sen suhteen, mitä tulevaisuus meille koulutuksen osalta haasteineen tarjoaa, ei riittävästi muutu myöskään kolutukseen liittyvä toiminta, kun puhutaan opetuksesta ja opiskelijaohjauksesta kokonaisuudessaan. Tavoiteltavan kulttuurin muutoksen lanseerasi osaamisaluejohtaja Heikki Haaparanta ja se kiteytettiin seuraavasti: “vaativa ja välittävä kulttuuri”. Ydinajatuksena on, että tekniikan koulutuksen laatu ja taso säilyy, mutta kaikella tekemisellä tuetaan opiskelijaa saavuttamaan koulutuksen tavoitteet.

Pitkän tähtäimen projektiin kaavailtiin erilaisia opiskelijan oppimista tukevia toimenpiteitä sekä opintojen alussa että keski- ja loppuvaiheessa. Niistä kerrotaan tarkemmin Heikki Haaparannan artikkelissa tässä julkaisussa.

Lähteet

Linna, M. (toim.). (2023). Opiskelijaohjaus Satakunnan ammattikorkeakoulussa. Satakunnan ammattikorkeakoulu. https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20231201150613
YTHS. (n.d.). Opiskelukyky. Haettu 25.1.2026 osoitteesta https://www.yths.fi/palvelut/opiskeluyhteisotyo/opiskelukyky

2 Kohti vaatimisen ja välittämisen kulttuuria – SAMKin Teknologia-osaamisalueen tutkintomäärien parantaminen 2023–2025

Heikki Haaparanta

Siirryin Satakunnan ammattikorkeakoulun (SAMK) Teknologia-osaamisalueen johtajaksi 1.8.2023. Jo perehdytysvaiheessa itselleni kävi selväksi, mikä ammattikorkeakoulussa on ehto sille, että pystymme järjestämään laadukasta koulutusta myös tulevaisuudessa. Pääosa rahoituksestamme tulee opetus- ja kulttuuriministeriöltä (OKM), se taas jaetaan korkeakouluille erillisen rahoitusmallin perusteella. Rahoitusmallissa jakoperusteet poikkeavat yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välillä. Kun yliopistossa rahoituksen painopiste on vahvasti tieteellisissä julkaisuissa, ammattikorkeakouluissa yli puolet (57 %) rahoituksesta jaetaan ammattikorkeakoulun tuottamien tutkintojen perusteella. Rahoitusmalli ottaa kyllä huomioon myös laadullisia tekijöitä valmistuneiden opiskelijoiden palautteen kautta, mutta valmistumismäärä on silti keskeisin.

Rahoitusta saadakseen jokaisen ammattikorkeakoulun on tehtävä opetus ja kulttuuriministeriön kanssa strategiakauden mittainen OKM-sopimus. Tässä sopimuksessa määritellään sopimuskauden muiden tavoitteiden lisäksi sektoreittain tutkintojen tavoitemäärät. Nämä tavoitemäärät ovat ammattikorkeakoulututkintojen osalta myös maksimäärä, joiden perusteella ammattikorkeakoulu saa rahoitusmallin mukaisesti rahoitusta.

Varsinainen herätys Teknologia-osaamisalueen tutkintomäärän kasvattamiseen tuli syksyllä 2023, kun saimme edellä mainituista sopimusneuvotteluista tekniikan vuosittaiset tavoitetutkintomäärät strategiakaudelle 2024–2028. OKM:n vuosittaisena tavoitteena tekniikan tutkinnoissa oli 450 tutkintoa, kun edellisen vuoden (2022) tekniikan tutkintokertymä oli 263 tutkintoa. Kävin aiheesta rehtorin kanssa keskustelun ja totesimme, että muutoksia on lähdettävä tekemään sekä lyhyellä että pidemmällä aikavälillä, jotta tutkintomääriä voidaan kasvattaa nykyisellä ja tulevilla strategiakausilla.

Enemmän opiskelijoita vai parempi läpäisyprosentti?

Tein laskelmia siitä, mitä tutkintotavoitteen saavuttaminen tarkoittaisi. Selvitin korkeakoulujen tilastopalvelu Vipusesta SAMKin tekniikan koulutuksen "läpimenoprosentin" eli prosenttiluvun, joka kertoo koulutuksen loppuun asti suorittaneiden määrän suhteessa koulutuksen

aloituspaikkoihin. SAMK teknologian osalta läpimenoprosentti oli vuoden 2022 lukujen mukaan 44 %. Luvut läpi Suomen olivat aika lähellä toisiaan ja paras teknologia-alan läpimenoprosentti oli Centria-ammattikorkeakoululla 54 %. Kun vertasin läpimenoprosenttiamme juuri päätettyihin tekniikan aloituspaikkoihin (755 kpl), totesin, että samalla läpimenoprosentilla ja päätetyllä aloituspaikkamäärällä pääsisimme 332 valmistuneeseen, joka jäisi 118 meille asetetusta tavoitteesta. Mikäli saavuttaisimme Centria-ammattikorkeakoulun tason läpimenossa, olisi meillä mahdollisuus päästä nykyisellä sisäänotolla 408 valmistuneeseen opiskelijaan. Jotta nykyisellä sisäänotolla päästäisiin tavoitteeseen 450, tulisi läpimenoaseteen olla Suomen ennätys 60 %. Mikäli taas valmistuneiden määrää lähdettäisiin tavoittelemaan lisäämällä aloituspaikkojen määrää, tarkoittaisi se silloisella 44 % läpimenoasteella sitä, että aloittavia tekniikan opiskelijoita tulisi olla 1023, eli 268 enemmän kuin nykyisissä aloituspaikkapäätöksissä.

Aloituspaikkojen lisääminen todettiin heti alkuun keinoksi, joka ei auttaisi tavoitteen saavuttamisessa seuraavista syistä. SAMK oli jo edellisinä vuosina nostanut aloituspaikkamääriään ja se oli lisännyt huomattavasti painetta tekniikan tärkeissä perusopinnoissa, joihin kuuluvat muun muassa matemaattisluonnontieteelliset aineet. Näin suuri aloituspaikkojen lisääminen olisi tarkoittanut todennäköisesti suurta painetta lisätä kaikilla tekniikan aloilla merkittävästi perustason opetushenkilöstön määrää. Suurempi aloitusjoukko olisi tarkoittanut väistämättä heikomman aloitustason opiskelijoiden saamista opiskelijoiksi, joka taas osaltaan olisi lisännyt sekä resurssipainetta että osaltaan laskenut entisestään heikkoa läpimenoprosenttia. Lisäksi on huomattava, että OKM asettaa tavoitteet neljän vuoden strategiakaudelle ja insinöörin tutkinnon (240 opintoviikkoa) suorittaminen kestää normaalisti 4,5 vuotta. Näin ollen syksyllä 2023 tehtävät aloituspaikkapäätökset pystyttäisiin tekemään vuoden 2024 aloituspaikkoihin ja aiempaa suurempi opiskelijajoukko aloittamaan opintonsa syksyllä 2024. Näin ensimmäinen suurempi opiskelijamäärä voisi valmistua aikaisintaan vuoden 2029 alkupuolella, kun uusi strategiakausi ja sitä myötä myös sopimuskausi on jo päättynyt.

Tärkeimmäksi keinoksi valmistuvien lisäämiseen jäikin opiskelijoiden läpimenoprosentin kasvattaminen, johon lähdettiin suunnittelemaan erilaisia toimenpiteitä. Toimenpiteiden suunnittelu aloitettiin Teknologia-osaamisalueen yhteisessä kokoontumisessa, jossa esiteltiin koko henkilöstölle tutkintotavoitteeseen liittyviä, jo edellä mainittuja, haasteita. Samalla pyydettiin myös kaikkia, jotka halusivat aihetta käydä tarkemmin läpi, mukaan yhteiseen erilliseen workshop-kokoontumiseen, jossa pohdittiin tarkemmin sekä opintojen keskeyttämisen ja hidastumisen syitä että mahdollisuuksia, joiden avulla niihin voitaisiin vaikuttaa. Workshopin tulokset dokumentoitiin Padlet-alustalle (Kuva 1). Sen lisäksi, että ryhmässä nousi esiin erinomaisia näkökulmia ja tärkeitä ajatuksia tulevaisuuden toimia varten, oli sillä myös merkitystä koko osaamisalueen sitouttamisen näkökulmasta. Oli tärkeää, että haasteista ja ongelmista puhuttiin avoimesti, kaikki otettiin mukaan keskusteluun ja kaikilla oli mahdollisuus tulla tuomaan omat ajatuksensa ja kehitysideansa haasteen ratkaisemiseksi. Ryhmässä syntynyttä tietoa käytiin läpi tämän jälkeen Teknologia-osaamisalueen johtotiimissä.

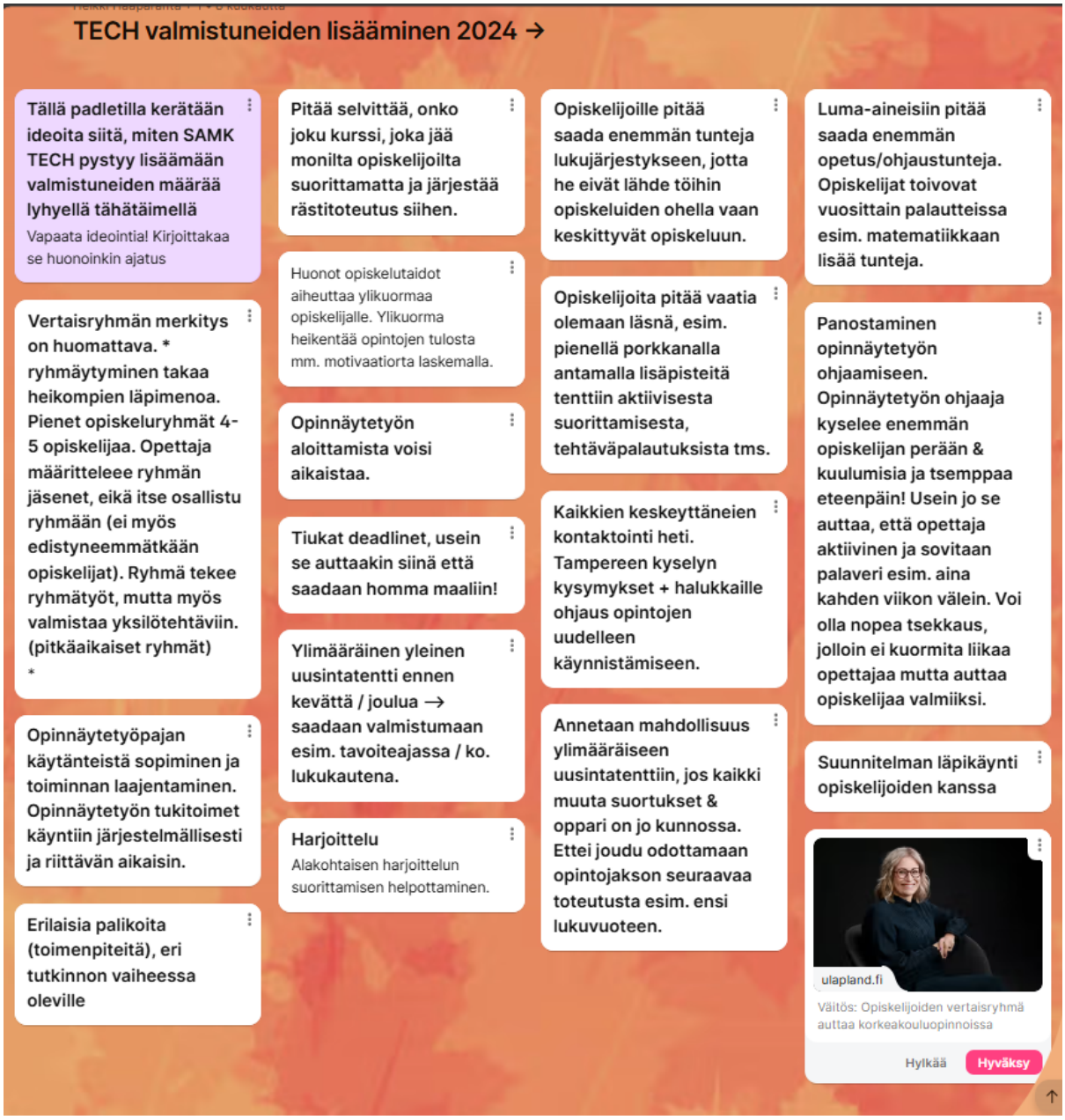

Kuva 1. Valmistuneiden lisääminen workshopin tuloksia tiivistettynä Padlet-alustalla

Kaksi kehittämisprojektia

Kun haastetta oli käsitelty niin osaamisalueen, erillisen workshopin, kuin osaamisalueen johtotiimin kesken, tiivistettiin vielä asian valmisteluryhmää. Perustin asian käsittelyyn erillisen pienryhmän, johon kuulivat itseni lisäksi opinto-ohjaajat Antti Jokinen-Amee ja Tarja Elfvengren sekä lehtori Anne Sankari. Tämän pienemmän ryhmän tavoitteena oli lähteä suunnittelemaan käytännön toimenpiteiden organisointia.

Jo alkuvaiheessa kävimme keskustelua siitä, että meidän tulisi selvittää opiskelijoidemme keskeyttämisen syyt, jotta niihin voitaisiin paremmin puuttua. Myös koko SAMKin tasolla käytiin keskustelua laajemman keskeyttämisselvityksen tekemisestä. Saimme käsiimme tuloksia

Tampereen ammattikorkeakoulun (TAMK) tekemästä keskeyttämisselvityksestä ja siihen tutustuttiin yhdessä TAMKin kanssa. Kyseisessä laajassa selvityksessä ammattikorkeakouluopintojen keskeyttämisen syyt oli jaettu kolmeen eri tekijään: opinnoista johtuviin syihin (opinnot eivät olleet soveltuvia tai tarkoituksenmukaisia), työstä johtuviin (opiskelija oli siirtynyt työelämään) ja henkilökohtaisiin syihin (henkilökohtaiset ongelmat ja terveyshaasteet, sosiaaliset ongelmat). Selvityksen keskeisenä tuloksena oli, että merkittävin tekijä keskeyttämisissä olivat nimenomaan henkilökohtaiset syyt. Ammattikorkeakoulun kannalta totesimme tuloksen erittäin haastavaksi. Helpointa ammattikorkeakoulun on puuttua opinnoista johtuviin syihin kehittämällä opintojen sisältöä ja järjestämistapaa. Myös työhön liittyviin syihin ammattikorkeakoulut pystyvät toiminnallaan vaikuttamaan rakentamalla yhteistyötä työelämän kanssa, sekä tukemaan opintojen suorittamista esimerkiksi opinnollistamalla ja joustavilla opiskelujärjestelyillä. Syistä merkittävimpään, eli henkilökohtaisiin syihin, on ammattikorkeakoulujen kaikkein haastavinta vaikuttaa.

Koska Tampereen ammattikorkeakoulun selvitys oli laaja ja perusteellinen, todettiin SAMKissa, että selvittämällä sama asia vain hieman eri maantieteellisellä alueella ei todennäköisesti saataisi kovin paljon lisätietoa juuri tutkittuun asiaan. Selvityksen toteuttaminen olisi joka tapauksessa varsin laaja tehtävä. Näin ollen SAMKissa todettiin, että selvittämisen sijaan lähdetään suoraan toimenpiteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Teknologia-osaamisalueella työ käynnistyi edellä kuvattujen workshopin ja tiiviimmän valmisteluryhmän avulla. Kuten edellä todettiin, kestää tekniikan alalla valmistuminen pääsääntöisesti yli 4,5 vuotta. Tämän vuoksi toimenpiteet, jotka kohdistuvat juuri nyt opintonsa aloittaneisiin tai seuraavana vuonna aloittaneisiin näkyisivät varsinaisissa tuloksissa pääosin vasta strategiakauden jo päätyttyä. Siitä huolimatta nähtiin järkeväksi, että työtä tulee kohdistaa akuutin tilanteen lisäksi myös tulevaisuuden valmistuviin. Kun Suomen korkeakoulutettujen määrä on tällä hetkellä noin 35 % väestöstä, on tulevaisuuden koulutustavoite jopa 60 %. On siis selvää, että valmistumismääriä on pystyttävä nostamaan myös pidemmällä aikavälillä, eivätkä korkeakoulujen tutkintojen tavoitemäärät tule todennäköisesti laskemaan seuraavilla strategiakausilla.

Näin ollen toimenpiteet päätettiin jakaa kahteen erilliseen projektiin, joista toinen keskittyisi valmistumisten parantamiseen lyhyemmällä ja toinen pidemmällä aikavälillä.

Käytännön toimenpiteiden suunnittelu

Lyhyemmän aikavälin projektin keskiöön nostettiin SAMK teknologian koulutusohjelmista keskeyttäneet. Koska keskeyttäneiden prosentuaalinen määrä oli varsin suuri, oli myös tässä keskeyttäneiden joukossa varsin paljon potentiaalia. Tämän projektin tavoitteena oli luoda ja testata toimintamallia, jolla keskeyttäneitä opiskelijoita voitaisiin järjestelmällisesti saada saattamaan opintonsa valmiiksi. (Kuva 2.)

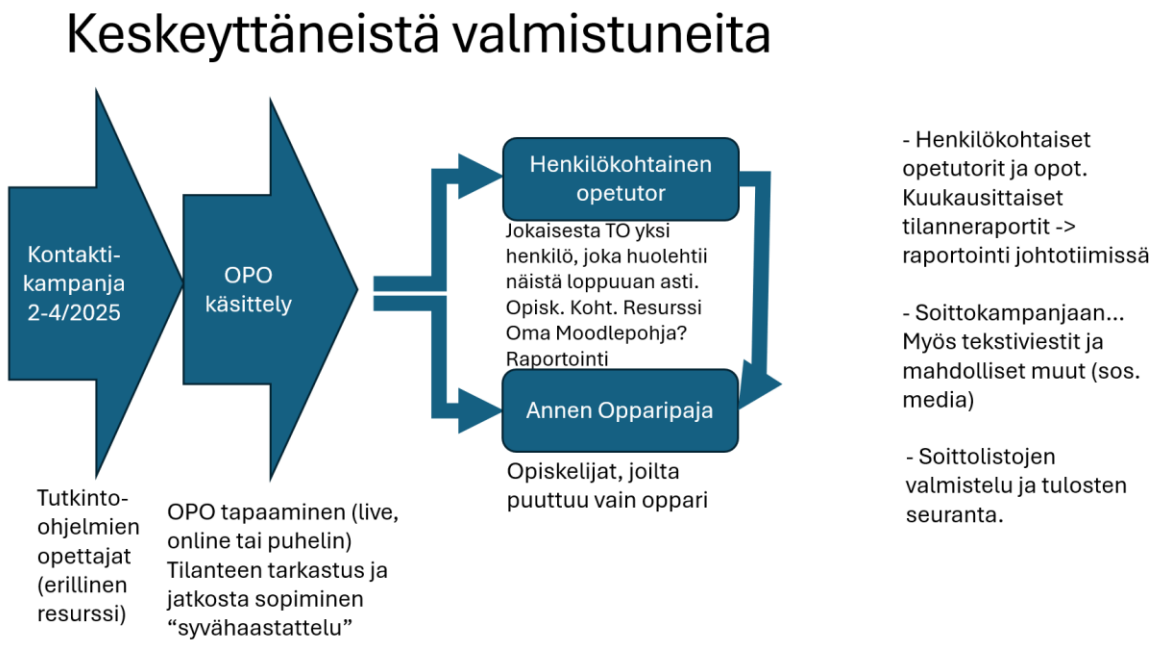

Kuva 2. Keskeyttäneistä valmistuneita projektin alustava suunnitelma ja toimintamalli Keskeyttäneistä valmistuneita -projekti

Pidemmän aikavälin projektin tavoitteena oli taas luoda edellytyksiä koko osaamisalueen tulokselliselle toiminnalle pitkälle tulevaisuuteen. Tämä kokonaisuus jaettiin käytännön toimiin sekä käytännön toimenpiteitä tukevaan ns. kulttuurinmuutokseen. Käytännön toimet taas jaettiin opintojen alkupään (kuva 3), keskivaiheen (kuva 4) ja loppupään prosessin parantamiseen (kuva 5).

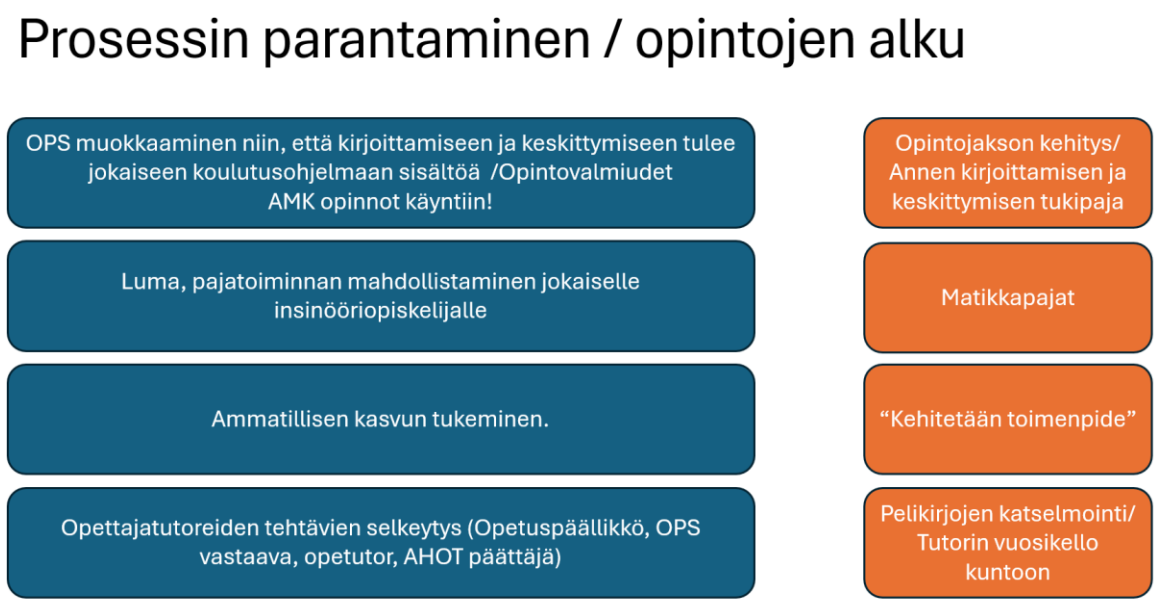

Kuva 3. Opintojen alkupään prosessin parantaminen

Opintojen alkupään haasteeksi tunnistettiin erityisesti luonnontieteiden osaamisen vahvistaminen, joka antaa pohjan kaikelle insinööriosaamiselle ja insinööri-identiteetin muodostumiselle. Lisäksi tunnistettiin opiskelijoiden haasteet opiskelutaidoissa, kirjoittamisessa ja keskittymisessä. Kokonaisuutena nähtiin, että opiskelijoille on tarpeen tarjota selkeää tukea opintojen alusta ja myös tuen antajien roolit tulee olla kaikille selkeitä. Yhtenä merkittävimmistä

havainnoista, tunnistettiin opiskelijoiden motivaation tukeminen, johon lähdettiin myös kehittämään toimenpiteitä.

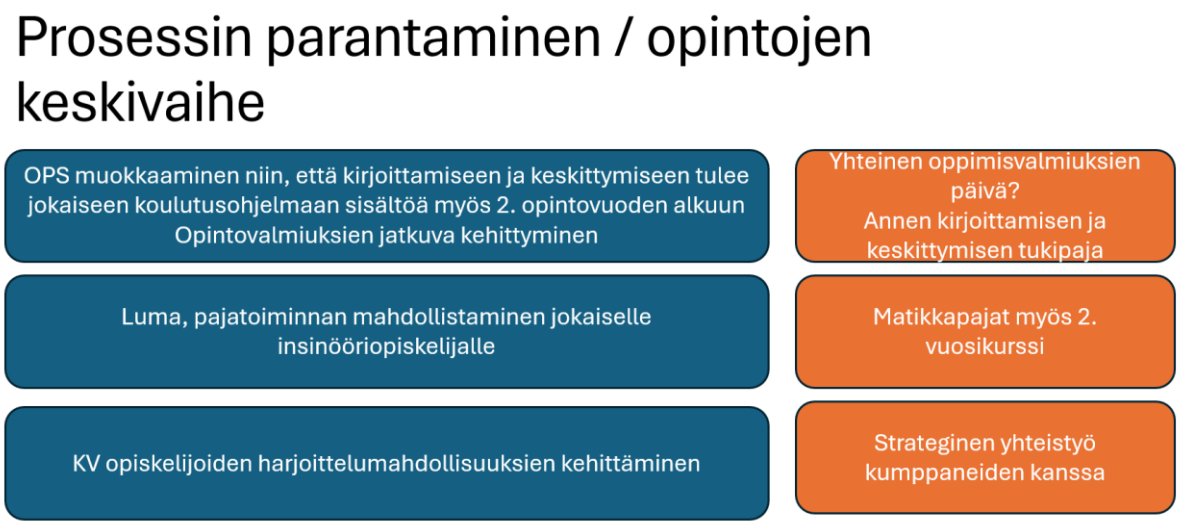

Kuva 4. Opintojen keskivaiheen prosessin parantaminen

Vaikka opintojen alkupää todettiin keskeyttämisten kannalta tärkeimmäksi kohdaksi tukea opintoja ja välttää näin keskeyttämisiä, haluttiin käytännön toimia ulottaa myös opintojen keskivaiheelle. Opintojen keskivaiheella tarvitaan myös jatkuva mahdollisuus tuelle perustaitojen vahvistamisessa. Erityisesti luonnontieteellisellä osaamisella on keskeinen vaikutus opintojen sujuvuuteen.

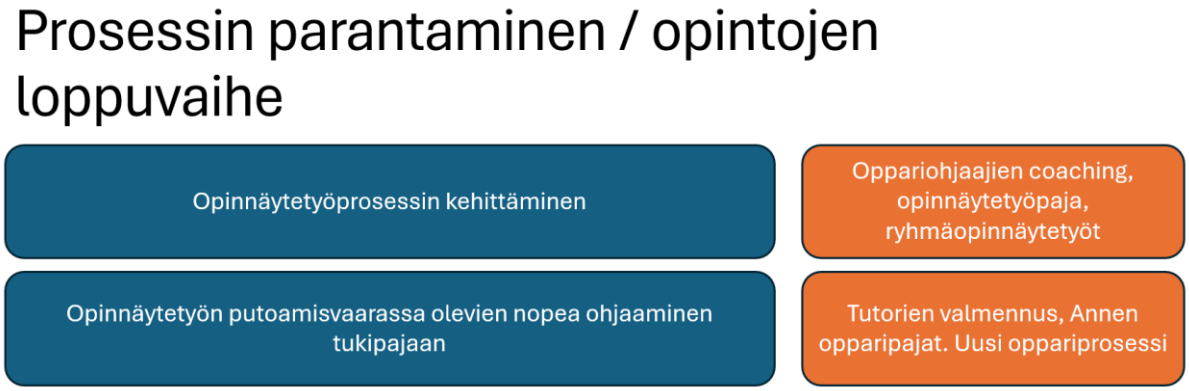

Kuva 5. Opintojen loppuvaiheen prosessin parantaminen

Opintojen loppuvaiheen tuessa painottuvat opinnäytetyön tekoon liittyvät kysymykset. Halusimme välttää tilannetta, jossa opinnäytetyöstä tulee keskeinen henkinen este valmistumiselle. Erilaisilla tähän suunnatuilla toimenpiteillä pystytään vaikuttamaan myös kaikkien opiskelijoiden opintojen sujuvuuteen ja tyytyväisyyteen.

Näitä konkreettisia toimenpiteitä käsiteltiin ensin osaamisalueen johtotiimin kesken, ja toimenpiteitä kehitettiin myös eteenpäin. Toimenpiteet niin lyhyen aikavälin projektin kuin pidemmän aikavälin projektin osalta esiteltiin koko Teknologia-osaamisalueelle yhteisessä kokoontumisessa. Samalla lanseerattiin koko henkilöstölle ajatus ns. "vaativasta ja välittävästä" toimintakulttuurista.

Vaativa ja välittävä toimintakulttuuri tuloksellisen ja laadukkaan toiminnan takaajana

Vaativan ja välittävän toimintakulttuurin ajatuksena oli konkretisoida niitä muutoksia, joita valmistumisten lisäämiseen tarvitaan. Ideana oli tuoda jonkinlainen kehys, jonka sisällä tulevaisuuden toimintatapoja voidaan kehittää niin, että ne tukevat sekä opetuksen laatua että määrällisiä vaatimuksia.

Välittävän toimintakulttuurin ideana on, että toiminnan huomio kohdistetaan ensisijaisesti opiskelijoiden oppimisen tukemiseen. Tukea oppimiseen tarjotaan kaikissa arjen hetkissä ja pyritään jatkuvasti varmistamaan se, että opiskelijat pysyvät mukana opinnoissaan. Huomiota kohdistetaan niin käytännön osaamisen rakentumiseen kuin opiskelijoiden motivaation tukemiseen.

Vaativa kulttuuri taas alleviivaa, että oppiminen korkeakoulussa ei ole pelkkää opiskelijoiden palvelemista. Opiskelijoilta on vaadittava huolellisuutta, paneutumista, aikataulujen ja toisten ihmisten kunnioittamista ja ylipäätään taitoja, jotka kasvattavat opiskelijat työelämään. Vaativan ja välittävän kulttuurin ajatuksena on, että toimiva korkeakoulu ei voi olla pelkästään välittävä eikä pelkästään vaativa. Molempia tarvitaan, mutta näiden näkökulmien tulee olla tasapainossa. Ajatuksena on tarjota opiskelijalle oppimisympäristö, jossa ylläpidetään korkeat standardit ja pidetään kiinni työelämässä selviämistä tukevista toimintatavoista, mutta tehdään se aidosti oppijasta välittäen ja jatkuvaa tukea tarjoten.

Kulttuurin muutos on varmasti yksi haasteellisimmista muutoksista, joita työpaikoilla viedään eteenpäin. Kulttuurin muuttaminen vaatii sekä käytännön toimenpiteitä että ajattelutavan muutosta. Haastavaa on saada suuri joukko samalla muuttamaan sekä ajattelutapaansa että toimintatapojaan. Toisaalta kulttuurinmuutos on mahdollisuus muuttaa asioita pysyvästi ja tehokkaasti uuteen suuntaan.

Siirryin SAMKin sisällä uusiin tehtäviin 1.1.2026. Vaativan ja välittävän kulttuurin muutos, samoin kuin valmistumisten parantamiseen tähtäävät projektit jäivät pahasti kesken. Tiedän kuitenkin, että seuraajani on ottanut nämä samat teemat kehitettäväkseen ja ne varmasti kehittyvät suotuisasti tulevina vuosina. Valmistumismäärien kasvattaminen oli johtajakauteni haasteellisin, mutta samalla myös antoisin kehittämistehtävä. Varsin määrällisestä tavoitteesta lähtenyt kehittäminen eteni syvälliseen pohdintaan korkeakoulun pedagogisesta kulttuurista sekä sen muuttamiseen tähtäävistä toimenpiteistä. Samalla sain iloita myös välittömistä määrällisistä muutoksista. Teknologia-osaamisalueen tutkintomäärä oli vuoden 2025 lopussa noussut 370 tutkintoon. Tästä upeasta kolmessa vuodessa tapahtuneesta 107 tutkinnon ja 41 %:n upeasta tulosparannuksesta haluan esittää vielä kiitokset koko Teknologia-osaamisalueen henkilökunnalle.

3 Opettajatutorin havaintoja

Mari Kujala

Seuraavassa on kuvattu "Tuplataan tutkinnot" -projektin etenemistä rakennus- ja LVI-tekniikan opiskelijoiden tutoropettajan ja OPS-vastaavan havaintojen pohjalta. Rakennus- ja yhdyskuntatekniikan tutkinto-ohjelmassa todettiin selkeä tarve kartoittaa keskeyttäneitä ja saada heitä mukaan tekemään tutkintonsa valmiiksi. Rakennusalan hyvän suhdanteen aikaan useampi opiskelija oli keskeyttänyt opinnot ja siirtynyt työelämään.

Vuoden 2025 alussa tuli voimaan uusi rakentamislaki, joka toi paljon muutoksia rakennusalalle. Rakentamislaissa säädetään suunnittelu- ja työnjohtotehtävien vaativuusluokista. Rakentamislain sääntelyn myötä rakentamisen suunnittelu- ja työnjohtotehtävistä on tullut säänneltyjä ammatteja. Tämä tarkoittaa sitä, että jatkossa henkilöltä vaaditaan lain perusteella tietty koulutus ja tutkinto, jotta hän on pätevä toimimaan kyseissä työtehtävässä. Rakentamislain nojalla on annettu valtioneuvoston asetus (1063/2024) rakentamisen suunnittelutehtävien ja työnjohtotehtävien vaativuusluokkien määräytymisestä sekä tehtävissä edellytettävistä koulutuksista. Rakentamislaista tulevista uusista kelpoisuusvaatimuksista kerrottiin opiskelijoille samalla, kun kartoitettiin heidän kiinnostustaan suorittaa kesken jääneet opinnot loppuun.

Viisikymmentä tuntia soittelua opiskelijoille

Tammi-helmikuun 2025 aikana soitettiin noin 100:lle viime vuosien aikana opintonsa keskeyttäneelle rakennus- ja LVI-tekniikan opiskelijalle. Opiskelijoille soitettiin arki-iltaisin. Ajankohta valikoitui iltaan siksi, että suurin osa keskeyttäneistä rakennus- ja LVI-tekniikan opiskelijoista oli töissä eli heidät tavoitettiin parhaiten ilta-aikaan. Puhelinkeskustelussa kerrottiin myös em. uusista kelpoisuusvaatimuksista ja yritettiin myös näiden uusien vaatimusten kautta innostaa heitä tekemään tutkinto valmiiksi. Jos opiskelijaa ei tavoitettu puhelimella, laitettiin hänelle tekstiviesti missä pyydettiin soittamaan takaisin ja keskustelemaan opintojen loppuun saattamisesta. Yllättävää oli havaita, että suurin osa tekstiviestin saaneista soitti myöhemmin takaisin.

Suurin osa opiskelijoista olikin kiinnostunut tulemaan keskusteluun opinto-ohjaajan kanssa, ja lähtemään tekemään opintoja eteenpäin. Osalla opiskelijoista oli sen verran lyhyt aika opintojen keskeyttämisestä, että heillä opiskeluun liittyvät käytännöt olivat niin hyvin muistissa, että heidän kanssaan riitti pelkkä keskustelu ja suunnitelman laatiminen tutoropettajan kanssa.

RKL toteutti vuonna 2021 tutkimuksen rakennusmestari AMK -opiskelijoiden keskeyttämisen syistä. Rakennusmestari AMK -tutkinnolla opiskelijat työllistyvät usein vastaaviin tehtäviin kuin rakennusinsinööriopinnoissa tuotantopainotteisen suuntautumisen opiskelleet. Tutkimuksessa todettiin, että yleisimmät syyt opintojen viivästymiselle olivat töiden ja opiskelun yhteensovittamisen vaikeudet ja henkilökohtaiset syyt, esimerkiksi terveydentila. (RKL, n.d.) Vastaavia havaintoja tehtiin, kun soiteltiin SAMKissa rakennus- ja LVI-tekniikassa keskeyttäneille

opiskelijoille. Suurin osa kertoi puhelimessa, että opinnot ovat keskeytyneet töiden takia eli töissä käynniltä ei ole enää jäänyt aikaa suorittaa opintoja loppuun. Muutamat kertoivat myös, että terveydentila tai jaksaminen ei tällä hetkellä mahdollista opintojen loppuun saattamista. He pitivät kuitenkin yhteydenottoa tärkeänä ja arvostivat soittoa ja tietoa, että jos heidän oma elämäntilanteensa paranee, on mahdollista tulla myöhemmin tekemään tutkinto valmiiksi.

Vaikka suurin osa niistä rakennus- ja LVI-tekniikan opiskelijoista, joita puhelimitse tavoitettiin, lähti mukaan projektiin viimeistelemään tutkintoaan, voidaan näin jälkikäteen todeta, että heistä vain muutama saatiin valmistumaan vuoden 2025 aikana. Lisäksi havaittiin se, että ne, jotka lähtivät mukaan viimeistelemään tutkintoaan valmiiksi, etenevät kuitenkin todella hitaasti. Syksyn 2025 aikana saatiin valmistumaan vain viisi niistä keskeyttäneistä, joille alkuvuoden 2025 aikana soitettiin. Käytettyyn työmäärään nähden valmistuneiden määrä on vähäinen. Lisäksi arvioilta noin kahdenkymmenen keskeyttäneet opiskelijan opinnot etenevät hyvin mutta hitaasti. Tavoitteena onkin saada heitä valmistumaan vuoden 2026 aikana. Projektin kautta tulee todennäköisesti vielä yksittäisiä valmistuneita useamman seuraavan vuoden aikana. Moni keskeyttäneistä jatkoi opintoja töiden ohella, jolloin useammalla oli jo alun perin tarkoitus tehdä tutkintoa eteenpäin muutama opintojakso kerrallaan.

Keskeyttäneistä monelta puuttui opinnäytetyön aihe. Useammalle tarjottiin aihetta oppilaitoksen kautta liittyen SAMKin tutkimushankkeisiin tai rakennuslaboratorion toimintaan. Vaikka noin kymmenen opiskelijaa lähti tekemään opinnäytetyötä koululta annetusta aiheesta, vain yksi työ näistä on etenemässä tällä hetkellä valmiiksi ja senkin tekemiseen ja ohjaamiseen on mennyt lähes vuosi. Tästä voidaan todeta, että tärkeää opinnäytetyön etenemisen kannalta olisi se, että aiheella olisi ulkopuolinen tilaaja ja se liittyisi esimerkiksi opiskelijan omaan työhön, jolloin se sitouttaa paremmin opinnäytetyön tekemiseen.

Nykyään SAMKissa on päiväryhmän lisäksi myös rakennus- ja LVI-tekniikan monimuotoryhmä. Keskeyttäneille tarjottiin mahdollisuutta suorittaa puuttuvia opintojaksoja myös monimuotoryhmän kanssa. Tämä mahdollistaa työn ja opiskelun yhteensovittamisen, sillä monimuotoryhmän oppitunnit ovat iltaisin ja lauantaisin. Opetus monimuotoryhmässä on pääasiassa verkkoluentoina.

Alun perin oletettiin, että monimuotoryhmien toteutusten kautta saadaan keskeyttäneet opiskelijat hyvin suorittamaan puuttuvat opintojaksot. Aikanaan kun he ovat keskeyttäneet, on opetus ollut pääasiassa päivisin ja kampuksella. Nykyään on tarjolla myös omaan aikaan tehtäviä kokonaan verkossa olevia opintojaksoja. Yllättävää kuitenkin oli huomata se, että vain muutamat opiskelijat lähtivät mukaan tekemään puuttuvia opintojaksoja monimuotoryhmän toteutusten kanssa. Tästä voidaan päätellä, että monella keskeyttäneellä on työelämän lisäksi muita tekijöitä, jotka estävät tai hidastavat opiskelua, esimerkiksi perhe-elämä ja harrastukset vievät illat niin, että omasta vapaa-ajasta ei haluta luopua opintojen takia.

Projektin kautta valmistuneiden opiskelijoiden palautteita

Yksi tärkeimmistä projektin tuloksista on se, että saatiin keskeyttäneille tietoa mahdollisuudesta suorittaa tutkinto loppuun. Monessa puhelinkeskustelussa tuli esiin se, että keskeyttäneet olivat ajatelleet, ettei enää ole mahdollista tehdä opintoja eteenpäin. Jatkossa voisikin miettiä pystyttäisiinkö mainonnassa esimerkiksi sosiaalisessa mediassa panostamaan myös siihen, että saadaan jaettua tietoa keskeyttäneille.

Moni opiskelijoista koki henkilökohtaisen soiton ns. isona asiana. Yhden projektin kautta valmistuneen opiskelijan palautteessa kerrotaan, että tuli todella hyvä ja huomioon otettu fiilis kun koulusta soitettiin. Hänelle ei ollut tullut mieleen, että opintojen viimeistely näin jälkikäteen olisi ollut mahdollista, joten hän näki tämän ns. uutena mahdollisuutena. Toinen projektin kautta valmistunut opiskelija taas kertoi, että hän piti tärkeänä sitä, että koulukin haluaa oikeasti auttaa häntä valmistumaan. Opiskelija kertoi, että usko itseen oli monen vuoden opiskelemattomuuden jälkeen kortilla, joten kaikki tuki alkuun oli arvokasta. Lisäksi hän koki helpoksi avata uudet opiskelijatunnukset ja salasanat. Tätä voidaan pitää yhtenä hyvänä tekijänä opintojen jatkamisessa, että tekniset järjestelmät ja tunnukset saadaan opiskelijalle äkkiä käyttöön. Jatkava opiskelija on vaarassa keskeyttää uudestaan, jos hän joutuu pitkään odottamaan, että pääsee käytännössä jatkamaan ja tekemään opintoja.

Projektin kautta valmistunut opiskelija piti mallia suorittaa opinnot loppuun avoimen amk:n kautta erittäin toimivaksi. Hänellä ei ollut jäljellä kuin neljä opintojaksoa ja opinnäytetyö, joten hän pystyi valmistumaan yhden syyslukukauden aikana. Hän kertoi, että projektin kautta hän sai koko ajan vastauksia kysymyksiin ja tukea tarvittaessa. Kun varsinaisesta opiskeluajasta oli ehtinyt jo vierähtää muutamia vuosia, kaikki asiat eivät olleet enää tuoreessa muistissa. Moni keskeyttänyt kaipaakin enemmän tukea tutoropettajalta ja aktiivista seurantaa opintojen etenemisessä. Toinen opiskelija kertoo, että koulun tuki oli erinomaista! Opinnäytetyön ohjaaja ja tutoropettaja pitivät huolta, ettei hän pysähtynyt murehtimaan tai jumittamaan mihinkään yksittäiseen asiaan vaan pääsi hyvin opinnoissa ja opinnäytetyössä alkuun. Myös läsnäoloperjantait opinnäytetyöpajassa ja tuki siellä koettiin hyvänä lisänä.

Opiskelija kertoo, että hänelle jäi jälkikäteenkin fiilis, että olisikohan hän valmistunut ilman SAMKin hienoa tukea. Hän toteaa, että toivottavasti muutkin ”liian nopeasti oman alan töihin hurahtaneet” saisivat opintonsa maaliin saman mallin avulla. Toinen projektin kautta valmistunut opiskelija lähetti kiitokset koululle tästä mahdollisuudesta:

Valmistuminen on tuonut elämään paljon positiivisia asioita sekä vapaa-ajalla että työelämässä. Suosittelen kaikille muillekin, jotka saattavat olla samanlaisessa tilanteessa kuin itse olin eli tutkinnon suorittaminen oli jäänyt todella vähän kesken!

Mukaan saatiin muitakin opiskelijoita

Tutkinnot valmiiksi -projektiin saatiin mukaan myös muutamia sellaisia opiskelijoita, jotka eivät olleet sillä keskeyttäneiden listalla, joihin koulun kautta otettiin yhteyttä. Heillä oli kertynyt opintopisteitä vasta niin vähän tai he olivat vaihtaneet alaa, jolloin projektissa todettiin, että heille ei kannata soittaa, koska he ovat ilmoittaneet aikanaan, että rakennusala ole heidän juttunsa. Nämä opiskelijat ottivat sattumalta itse yhteyttä tutoropettajaan juuri

kevätlukukauden 2025 aikana ja heidät otettiin myös mukaan projektiin. Vaikka heillä puuttuu vielä paljon opintoja, opinnot ovat edenneet suhteessa hyvin. Yhtenä tekijänä tässä on varmasti motivaatio. Silloin kun impulssi opintojen loppuun tekemiseen tulee opiskelijalta itseltään, on hän yleensä motivoituneempi myös suorittamaan opinnot loppuun.

Yksi keskeyttänyt opiskelija kertoi, että työnhaussa on todella tärkeää, että on todistus, eli se motivoi tutkinnon loppuun saattamiseen. Välttämättä ei ole merkitystä mille alalle hakee töihin, mutta työnantaja edellyttää kuitenkin, että jokin tutkinto on suoritettuna. Opiskelija kertoi, että vaikka rakennus- ja LVI-ala ei olisikaan ns. se oma ala ja hän hakee myös muun alan töitä, niin yleensä aina kysytään, onko tutkinto suoritettu. Tämä tutkinnon saaminen motivoi jatkamaan, jotta saisi todistuksen ja se auttaisi työn saannissa muillakin aloilla. Keskeyttänyt opiskelija totesi myös, että opiskelumahdollisuudet ovat nykyään täysin erilaiset kuin silloin kun hän aloitti opinnot. Verkossa ja omaan tahtiin opiskelu sopii hyvin yhteen perhearjen kanssa ja näin edesauttaa opintoja. Myös tämä tuo lisää mahdollisuuksia suorittaa kesken jääneet opinnot loppuun!

Tulevaisuudessa tarvitaan uusia insinöörejä

Rakennettu ympäristö työllistää noin 1/5 työikäisestä väestöstä. Rakennusteollisuus RT:n teettämän selvityksen mukaan eläkkeelle siirtyy 880 000 henkilöä (37 % nykyisestä työvoimasta) vuoteen 2038 mennessä. Pienenevät ikäluokat eivät korvaa eläköityviä työntekijöitä. Satakunnassa eläkkeelle poistuvien osuuden ennakoidaan olevan kaikissa rakentamisen toimialoissa suurempaa kuin koko maassa seuraavan kymmenen vuoden aikana. Suurin eläkkeelle poistuvien osuus ennakoidaan olevan talonrakentamisen toimialalla. Selvityksen tulosten pohjalta voidaankin todeta, että tulevaisuudessa rakennusalalle tarvitaan paljon uusia osaajia." (Rakennusteollisuus, n.d.)

Rakennusteollisuuden selvityksessä todettiin yhden työelämän menestystekijän olevan motivaatio: "Tärkein ominaisuus on motivaatio. Pitää olla myös halu oppia ja tekemällä onnistua. Motivaatio auttaa vaikeiden paikkojen yli." (Rakennusteollisuus, n.d.) Tämä sama havainto pätee myös tutkinnon loppuun saattamiseen. Keskeyttäneillä tutkinnon loppuun saattamisessa törkein asia on oma motivaatio valmistua insinööriksi. Koulun kautta on mahdollista tukea opintojen etenemistä ja ohjata opiskelijaa oikeaan suuntaan. Tämä kaikki on kuitenkin turhaa työtä silloin, jos keskeyttäneeltä puuttuu oma motivaatio opiskeluun.

Opettajatutorin kannalta projektin edetessä todella palkitseva hetki oli se, jolloin ensimmäiset keskeyttäneet valmistuivat. Hyvän opiskelijapalautteen kautta saa taas lisää intoa ohjata seuraavia keskeyttäneitä eteenpäin. Jatkossa rakennus- ja LVI-insinöörin tutkintoja saadaan tämän projektin kautta vielä varmasti useita lisää. Kuitenkaan alkuperäinen tavoite "tuplataan tutkinnot" ei toteutunut. Keskeyttäneiden eteneminen opinnoissa on hidasta, mutta pidemmän ajanjakson aikana todennäköisesti valmistuu useampi heistä, jotka alkuvuonna 2025 lähtivät mukaan projektiin. Tämä saattaa kuitenkin vaatia myös jonkin muun impulssin opintojen suorittamiseen kuin tutoropettajan soiton.

Lähteet

Rakennusteollisuus. (n.d.). Satakunnan aluetietopaketti. [PowerPoint-esitys]. Haettu 17.4.2026 osoitteesta https://rt.fi/toimialamme/talonrakennusteollisuus/lounais-suomi-satakunta/

RKL. (n.d.). Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK RKL. Miksi opinnot keskeytyvät? Selvitys rakennusmestariopiskelijoiden keskeyttämisen syistä. [PowerPoint-esitys]. Haettu 27.2.2026 osoitteesta https://www.rkl.fi/content/uploads/2024/02/e2_RKL_selvitys-opintojen-keskeytyksesta_PPesitys.pdf

4 Tukea opinnäytetyöhön

Anne Sankari

Tässä raportoitava opinnäytetyön edistymisen tuki tarkoitti projektissa kirjoittamisprosessin tukea, sitä että saadaan työ liikkeelle ja se etenee – eli ohjeistusta, vaihe vaiheelta etenemistä, palautetta ja "perään kyselyä". Monilla edellisistä opintoihin liittyvästä kirjoitustyöstä oli pitkä aika. Työn saaminen alkuun oli tärkeää, ja monelle aloittaminen on haastavaa ilman opiskelutaukoakin.

Työ alkaa

Useimmiten liikkeelle lähdettiin siitä, että kerroin mistä löytyvät opinnäytetyöohjeet ja mihin siellä kannattaa paneutua ensimmäiseksi: opinnäytetyön asettelumalli tallennetaan ja katsotaan sekä opinnäytetyösuunnitelman että opinnäytetyön perusrunko, jotta työlle saadaan selkeä rakenne. Joko annoin heti sähköpostissa myös ensimmäisiä vinkkejä kirjoittamiseen tai sovittiin etätapaaminen, opiskelijoilla oli tähän erilaisia toiveita. Muistuttelin myös siitä, että mitä enemmän tekee töitä suunnitelman eteen, sitä enemmän on tehnyt jo opinnäytetyötä. Kun kuulin eräältä opiskelijalta, että hän nyt vasta ymmärtää, minkä vuoksi suunnitelma tehdään, aloin vielä selkeämmin painottaa sitä, että suunnitelma ei ole pelkkä "byrokraattinen" opinnäytetyön sopimuksen liite ja paperi paperin vuoksi, vaan sillä oikeasti saadaan työ käyntiin. Suunnitelmavaiheeseen voi eri syistä kulua useita viikkoja, jopa kuukausia, riippuen siitä, mitä muuta opiskelijalla on meneillään opinnoissa, työssä tai muussa omassa elämässä. Jo suunnitelmavaiheeseen sai palautetta, kuten yleensäkin opinnäytetyötä tehdessä.

Aiheiden suhteen tilanteet olivat moninaisia: joillakin oli työ aloitettu, mutta jäänyt kesken. Toisinaan sitä saattoi jatkaa, toisinaan ei. Joillakin oli nyt aihe tiedossa, mutta tekemisen into vaihteli: aihe ja tekeminen joko aidosti kiinnosti itseä tai sitten työ oli selkeä suoritus, joka on tutkintoa varten tehtävä. Kun aihe oli pääpiirteissään selvillä, tehtiin aihe-ehdotus ohjauksen työkaluun Wihiin, jolloin myös viralliset ohjaajat määriteltiin. Aina mukana oli lisäkseni tutkinto-ohjelman sisältöosaaja, joko pääohjaajana tai sitten enemmän tukijan roolissa. Joka tapauksessa hän lopuksi arvioi työn, usein kuitenkin kanssani neuvotellen.

Asetuin projektin prosessikaaviossa kuvan 1 mukaisesti. Jos opiskelijalta puuttui vain opinnäytetyö (ja ehkä myös tutkimusviestinnän opintojakso), hänet ohjattiin yleensä suoraan minulle. Välillä tutkinto-ohjelmassa otettiin ohjaus suoraan sinne – esimerkiksi siksi, että siellä oli tarjota opiskelijalle opinnäytetyön aihe hankkeesta tai opiskelija itse sanoi, ettei kaipaa erityistä neuvontaa alkuun. Meidän suunnitelmissamme aiheesta todettiin näin:

> Valmistumisten keskiössä ohjaaminen "pajaan" -- Pääosin Anne on töiden ohjaaja, joten hänet nimetään ohjaajaksi. - - - Anne ohjaa ensisijaisesti tutkintopolkuun liittyvät opinnäytetyöt. Anne tiedottaa sähköpostilla tutkinto-ohjelmien wihi koordinaattorille sen opiskelijan nimen, joka voidaan merkitä wihissä hänen ohjattavakseen.

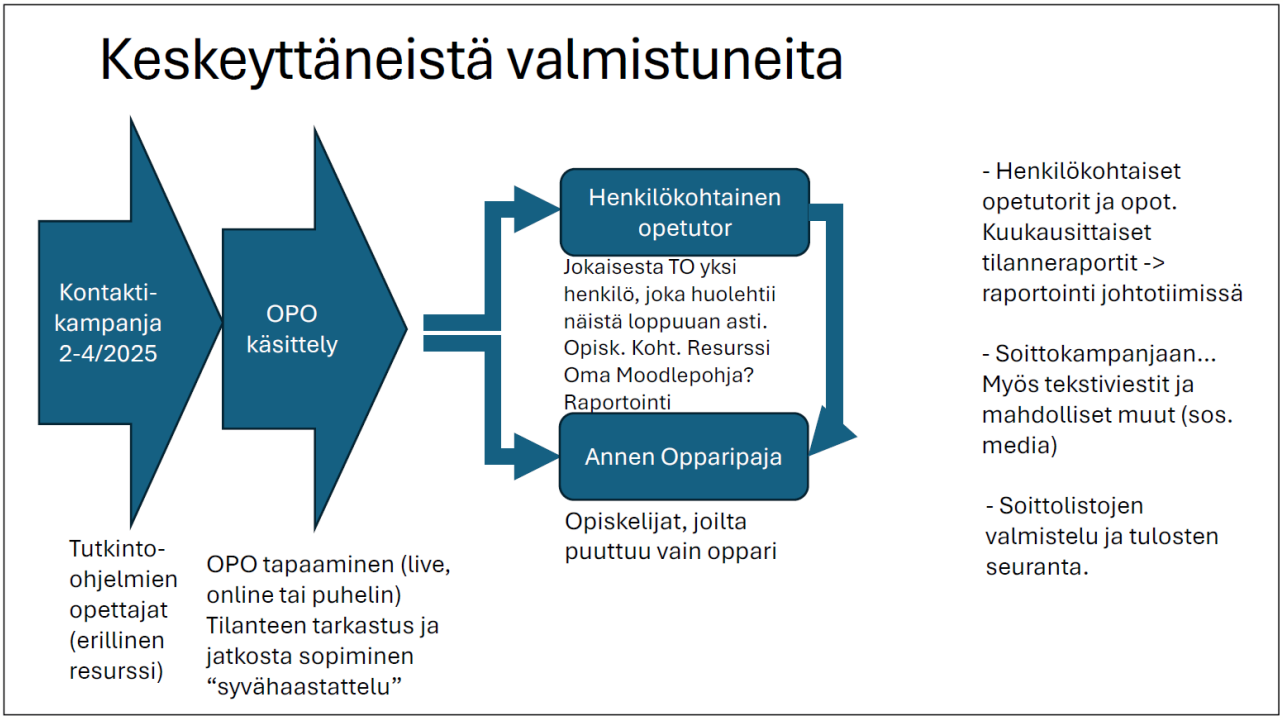

Kuva 1. Alkuvaiheen prosessi (autenttista materiaalia suunnittelupalaverissa tehtynä /HH, ei muokattu)

Se, että opiskelija tuli suoraan minun ohjaukseeni, toimi erityisen hyvin silloin, kun opiskelijalla oli jo selkeä aihe. Jos aihetta ei ollut tai sitä ei ollut vielä vahvistettu, tietysti keskustelin tutkinto-ohjelman opettajan kanssa – varmistin aiheen sopivuuden ja mahdollisia siinä aiheessa heti huomioon otettavia asioita, jotta alku olisi opiskelijalle mahdollisimman selkeä. Ainakin pari kertaa myös yhdessä toisen opettajan kanssa ideoimme aiheita.

Opinnäytetyön tuesta puhuttiin suunnitelmissa paja/opparipaja-termillä (ks. sitaatti ja kuva edellä), Iso osa kaikesta työstäni on pajoja, joten se kulkee usein yleisterminä kaikesta kirjoittamisen tuesta. Keinovalikoimaan mahtuu myös muuta prosessin etenemisen tukea kuin varsinaisia pajoja. Käytännössä tuki oli nytkin monenlaista. Suurimman osan kanssa neuvonta oli pelkästään yksilöllistä etänä ohjaamista. Koska opinnäytetöiden teko alkoi eri aikoihin ja monen piti sovittaa ohjaustapaamiset lyhyesti johonkin työpäivän lomaan, yhteistä omaa pajaa tai muuta ryhmää ei tälle joukolle luotu sen paremmin kampukselle kuin verkkoonkaan.

Opiskelijat tietysti toivotettiin tervetulleiksi myös olemassa oleviin koko päivän pajoihin ja lyhyempiin iltapajoihin. Pari opiskelijaa olikin ilmoittautunut pajoihin jo ennen projektin alkua, ja kun niissä sitoutuu tekemään, ne myös auttavat. Vain kaksi opiskelijaa hyödynsi pajoja projektin innoittamina.

Työ etenee

Kun työ oli aluillaan, sovittiin etenemisestä. Joskus sovittiin tapaamisia 1–2 viikon välein koko opinnäytetyöprosessin ajalle – aina edellisessä tapaamisessa seuraava kerta. Tapaamisten ei

tarvinnut olla pitkiä, pikemmin niiden oli tarkoitus toimia selkeinä välietappeina, deadlineina. Välideadlinet voitiin sopia myös vain työn palautuksina ja kommentointina ilman tapaamista. Joidenkin opiskelijoiden kanssa sovittiin, että he ovat yhteydessä heti kun tuntuu siltä, että työ alkaa jumittaa tai muuten siltä, että palaute olisi tarpeen. Tarvittaessa otin kuitenkin itse yhteyttä, jos opiskelijasta ei kuulunut. Tähän oli yhtäältä selkeä kaava: pidän kolmea viikkoa yhteydenpidon maksimitaukona silloin kun kirjoitustyön pitää edetä. Toisaalta toimittiin tilanteen mukaan: joskus ehkä alkuun tavattiin tai viestiteltiin tiheästi, jotta työ lähti käyntiin, joskus vain laitoin alkuun ohjeet sulateltaviksi etenkin, jos aihe oli vielä mietinnässä. Laitoin opiskelijalle viestiä, jos hänestä ei kuulunut. Välillä eteneminen voi tapahtua pitkänkin ajan kuluttua, eikä perään pidä kysellä liian usein – tämä on välillä "taiteilua" sen suhteen, minkä arvelee kulloinkin toimivan.

Olennaista oli kirjoittamisprosessin etenemisen tukeminen. Korostin, että tärkeää on työn pienikin eteneminen koko ajan, ja että se juuri on välietappien tarkoitus. Opinnäytetyön pilkkominen osatavoitteisiin on aina tärkeää, ja usein osatavoitteita pitää vielä pilkkoa paljon pienemmiksi. Tavoittelin sitä, että opiskelijalla olisi hyvin matala kynnys näyttää pientäkin edistymistä ja sitä, että täysin jumiin ei jäädä eikä etenkään hiljaisuuden anneta laskeutua silloinkaan, kun työ ei etene. Välilä tämä onnistuu, välillä ei yhtä hyvin tai lainkaan.

Mitä pidemmälle kirjoittamisprosessi eteni, sitä enemmän annoin kommentteja pelkän etenemisen sijaan myös itse tekstistä tai teknisemmistä asioista kuten opinnäytetyön asettelumallin tyylien noudattamisesta. Alkuunhan hyvin harvoilla muotoseikoilla on väliä – oikeastaan vain rakenne on tehtävä itselle riittävän selväksi. Lisäksi työtä kannattaa tehdä saman tien oikeaan word-pohjaan.

Työ valmistuu

Yllätyksiä oli eri suuntiin: varmoiksi etenijöiksi heti keväällä uumoilemani eivät edenneetkään, ja toisaalta joku etenikin huomattavasti nopeammin. Oli moneen kertaan tekemistä luvanneet, oli suunnitelmansa mukaan edenneet. Mukana olleiden varhaisin opintojen aloitusvuosi oli 2015. Heitä myös valmistui joulukuussa 2025.

Tein tämän hetken tilanteesta kevyen luokittelun opinnäytetyön etenemisen pohjalta (täsmälliset luvut elävät edelleen; kaikkiaan kontakti 140 opiskelijaan):

1) tutkinto valmis
2) opinnäytetyö valmis, muuta puuttuu (puuttuvat tarkistettu prosessissa aiemmin, opiskelija siirtyi tutoropettajlle)
3) opinnäytetyö tekeillä (a. etenee, b. merkkejä etenemisestä ei näkyvillä; tutkinto-ohjelman sisältöosaaja ja minä vuorottelemme palautteen annossa tai kuulumisten kyselyssä)
4) yhteys saatiin, mutta opinnäytetyö ei alkanut (näistä muutama teki aihe-ehdotukseni Wihiin)
5) ei saatu yhteyttä valmistumisprojektiin mukaan lähdön jälkeen viestittelystä tai soittelusta (minä tai tutoropettaja) huolimatta.

Ne, joilla tutkinto on jo valmis, olivat yleensä opiskelijoita, joilta puuttui vain opinnäytetyö ja hyvin pieni määrä muita opintoja. Opintojen keskeytymisen syyt olivat monenlaisia, joten myös opintojen eteneminen nyt vaihteli. Ainakin arvelen, että jos jokin tietty aiempi este oli poissa,

eteneminen tapahtui nyt selkeällä aikajänteellä. Keskeyttämistä olivat tuottaneet muun muassa terveyshuolet, työt, kirjoittamisen haasteet, motivaatio-ongelmat ja kuten joku totesi itsestään: saamattomuus.

Usein opinnäytetyön tekemisen aikajänne oli tai on tavoiteltua tai oletettua pidempi – joskus siksi, että opiskelija ei osaakaan ennakoida sen, esimerkiksi lähteiden käytön, vaatimaa työtä, mutta toisinaan esimerkiksi myös siksi, että opinnäytetyön kommentointi oli jäänyt ohjaajalta roikkumaan, kun sähköposti oli täyttynyt muulla tai Wihissä lähetetty viesti oli jäänyt huomaamatta. Mitä tiiviimpi oli minun ja tutkinto-ohjelman opettajan yhteistyö näissä projektin opinnäytetöiden ohjauksissa, sitä varmemmin työ eteni. On silti todettava, että sekään ei aina auta. Se, että opiskelija todella varaa aikaa tekemiselle, ratkaisee.

Satoa vielä korjataan

Suurin osa tämä projektin aikana ohjaamistani opiskelijoista oli rakennus- ja yhdyskuntatekniikan sekä konetekniikan tutkinto-ohjelmista. Niistä projektin tutoropettajina toimineet ehtivät täyttää opinto-ohjaajien kalenterit ennen muita (opoilla oli projektiin varattuja aikoja kalenterissaan, ks. Tarja Elfvengrenin aloitusartikkelin kuva 1). Opotapaamisen jälkeen opiskelijat tulivat minulle.

Kun kirjoitan tätä helmikuun 2026 lopussa, uusia opinnäytetyön aloittajia on tullut jälleen parin viikon sisällä kolme. Yksi kirjoitti heti saatteessaan, että pyrkii tekemään työn mahdollisimman ripeästi, koska venyvät projektit jäävät helposti kesken. Näitä on tulossa lisää: sekä sellaisia, jotka ovat suorittaneet muita opintojaksoja ja nyt pääsevät opinnäytetyön pariin että uusia opintoihin palanneita. Uskon, että tänä vuonna valmistuu myös esimerkiksi opiskelija, jonka opinnäytetyöstä puuttuu vain kuittaus, että toimeksiantaja on sen hyväksynyt – opinnäytetyö on muuten ollut valmis jo syksyllä. Välillä tilanteista tulee ohjaajan kannalta erikoisia, eri tavoin: opiskelija voi olla yhteydessä ja sitten kadota taas pitkäksi aikaa, riippumatta siitä, missä vaiheessa työ on – toki harvoin enää työn viimeistelyvaiheessa.

Jotkut kuulivat projektista kaverilta ja halusivat mukaan. Aina kun opiskelija itse ottaa yhteyttä ja ilmaisee halukkuutensa jatkaa opintoja, eteneminen ja valmistuminen on hyvin todennäköistä. Muutenkin aktiivisuus pitää huomioida: kun opiskelija ottaa yhteyttä, vastauksenkin pitää olla nopea (ei silti tarkoita sähköpostin ja puhelimen äärellä päivystämistä).

Mitä jatkossa voisi perusprosesseissa tehdä toisin? Putoamisvaarassa olevien ohjaaminen opparipajoihin ja esimerkiksi kirjoitustapaamisiin missä vain opintojen vaiheessa voisi tapahtua nykyistä luontevammin ja nopeammin (ks. esim. . Niihin voi jo nykyisin tulla tekemään työtään, vaikka ei tarvitsisi minulta ohjausta – kirjoitustapaamisiin myös kaikkia muita opintoihin liittyviä tehtäviä. Usein pelkkä varattu ja sovittu aika auttaa paljon, samoin porukassa tekemisen myönteinen paine. Myös osaamisvalmiuksiin pitäisi kiinnittää huomiota heti opintojen alussa, Parasta olisi, että opiskelijat olisivat tietoisia kaikesta avusta, mitä voivat opintoihinsa saada ja oivaltaisivat itse sen merkityksen omalle etenemiselleen. Opiskelijat tulisi mielestäni saada esimerkiksi erilaisiin pajoihin ja infoihin tarpeen mukaan, ei niin että ne olisivat pakollisia kaikille.

Myös ryhmän tukea ja aikatauluihin sitouttamista voisi hyödyntää enemmän jo opinnäytetyön ohjauksen alkuvaiheessa.

Lähteet

Reinikainen, R. (n.d.). Tietopaketti opintojen keskeyttämisestä: Voimaa opiskeluun -hanke. Otus. [Tietopaketti tuotettu hankkeelle 2018–2019]. Haettu 27.2.2026 osoitteesta https://www.otus.fi/wp/wp-content/uploads/2023/07/Voimaa_opiskeluun_Tietopaketti_opintojen_keskeyttamisesta.pdf

5 Opiskelijoiden kokemuksia prosessista

Antti Jokinen-Amee

Lähetimme opintoihin palaamisen mahdollisuudesta tavoitelluille opiskelijoille kyselyn. Kysely lähti niille 140 opiskelijalle, jotka olimme saaneet tavoitettua. Heistä vastasi yhteensä 15 henkilöä eli noin 10,7 %. Vastanneet olivat tehneet toimenpiteitä opintoihin palaamiseksi, vähintään ilmoittautuneet avoimeen ammattikorkeakouluun. Kyselyn tavoitteena oli selvittää, mikä prosessissa toimi hyvin ja missä olisi vielä kehitettävää. Kysymykset koostuivat Likert-asteikon (1–5) väittämistä ja avoimista kysymyksistä.

Likert-väittämien perusteella selvä enemmistö (9/15) oli tyytyväinen opintoihin palaamisen kokonaisprosessiin. Vastaajista neljä ei osannut arvioida prosessia ja kaksi koki, ettei paluu ollut sujunut odotusten mukaisesti.

Avoimista vastauksista nousi esiin useita keskeisiä tekijöitä, jotka tukivat opintojen uudelleen aloittamista:

- Positiivinen ja kannustava yhteydenotto koettiin erityisen motivoivaksi. Moni ei ollut edes tietoinen mahdollisuudesta jatkaa keskeytyneitä opintoja ennen yhteydenottoa.
- Henkilökohtainen ohjaus oli keskeisessä roolissa, ja erityisesti opettajatutorien tukea kuvattiin ratkaisevaksi opintojen käynnistymisen kannalta.
- Joustavat opiskelumahdollisuudet, kuten verkko- ja nonstop-opintojaksot, lisäsivät valmiuksia saattaa opinnot loppuun.

Vastaajat toivat esiin myös useita haasteita:

- Oppimisjärjestelmät olivat monen mielestä vaikeaselkoisia. Järjestelmien muuttuminen vuosien aikana teki kurssien löytämisestä, aikataulujen seuraamisesta ja ilmoittautumisesta hankalaa.
- Opintojen ja muun elämän yhteensovittaminen oli merkittävä haaste. Työ, perhe ja toisinaan toisen tutkinnon suorittaminen samanaikaisesti kuormittivat ja vaikeuttivat aikataulutusta.
- Osa koki, ettei kuulunut selkeästi mihinkään opiskeluryhmään, mikä vaikeutti ryhmäytymistä ja opintopolun hahmottamista.

Moodle-pohjainen opintoihin palaamisen tukimateriaali sai sekä kiitosta että kehitysehdotuksia. Osa piti sitä selkeänä, mutta muutamat kokivat sen osittain sekavaksi, erityisesti mobiilikäytössä. Yksi vastaaja toivoi nimenomaan opintojaan uudelleen aloittaville erillistä Moodle-kurssia, johon olisi koottu keskeiset ohjeet, aikataulut ja kurssien aloitukset.

Suurin osa vastaajista koki saaneensa opinto-ohjaajalta ja opettajatutorilta riittävästi henkilökohtaista tukea. Yksi vastaajista toivoi koululta aktiivisempaa ja säännöllisempää yhteydenpitoa.

Valtaosa vastaajista ei ollut vielä aloittanut opinnäytetyötä. Yksi toivoi apua aiheen valintaan siinä vaiheessa, kun prosessi tulee ajankohtaiseksi. Ne, jotka olivat jo aloittaneet, kokivat saadun tuen riittäväksi, ja erityisesti kirjoituspajat mainittiin hyödyllisiksi.

Opintojen alkuperäisen keskeytymisen taustalla oli moninaisia syitä. Esiin nousivat:

- työn ja opiskelun yhteensovittamisen haasteet
- perhe-elämän ja opiskelun yhteensovittamisen haasteet
- harjoittelupaikkaan työllistyminen
- koronapandemian vaikutukset, kuten etäopetus, epävarmuus ja taloudellinen kuormitus.

Uusia käytäntöjä ja kehitysideoita

Kyselyn ja muun palautteen perusteella tieto mahdollisuudesta jatkaa opintoja osoittautui tärkeimmäksi yksittäiseksi tekijäksi lähteä mukaan projektiin. Moni oli aiemmin uskonut, että keskeytyneet opinnot olivat lopullisesti päättyneet. Jatkossa tulisi kehittää keinoja tämän tiedon viestimiseen tehokkaammin. Henkilökohtainen, ystävällinen ja rohkaiseva yhteydenotto koettiin erittäin toimivaksi, vaikka se tuokin lisää työkuormaa opettajille ja opinto-ohjaajille.

Projektin aikana rakensimme käytänteitä opiskelijoiden kohtaamiseen ja heidän kiinnittämiseensä opintoihin. Näitä käytäntöjä voidaan hyödyntää jatkossakin, sillä potentiaalisia palaajia ottaa meihin yhteyttä viikoittain myös ilman projektia. Luomamme Moodle-pohja, joka kokoaa yhteen palaajan tarvitsemat keskeiset asiat, sai hyödyllistä palautetta ja tarjoaa hyvän lähtökohdan jatkokehitykselle.

Osa vastaajista toivoi mahdollisuutta vertaistukeen. Suunnittelimme vertaistukiryhmää, mutta lukuvuoden alussa ilmoittautuneita siihen ei ollut. Tarveperustaista vertaistukea voisi olla kuitenkin hyvä pitää jatkossa tarjolla.

Eri tutkinto-ohjelmissa on hyviä käytänteitä, joita olisi mahdollista hieman muokkaamalla hyödyntää opintoihin palaavien vertaistuessa. Esimerkiksi tuotantotalouden tutkinto-ohjelmassa opettajatutor on järjestänyt kaikille opiskelijoille yhteisiä infotilaisuuksia, joihin on osallistunut sekä aloittavia että opintojensa loppuvaiheessa olevia opiskelijoita. Vastaavanlainen käytäntö voisi tarjota ratkaisun myös palaajien vertaistuen tarpeeseen muissa ohjelmissa.

Suurimmalla osalla palaajista elämäntilanne edellytti joustavia ratkaisuja: työvuorot, perhe ja muut tekijät, jotka toivat lisäkuormitusta opiskeluun. Joustavuuden merkitys korostui kyselyssä. Ristiinopiskelupalvelun hyödyntäminen ja mahdollisuus osallistua monimuotoryhmien toteutuksille olivat monelle keskeisiä valmistumisen mahdollistajia. Aiemmin näissä oli kitkaa, mutta tilanne on nyt huomattavasti parempi. Ylipäätään projektin myötä RIPA-opinnot (ristiinopiskelutarjonta) avattiin myös SAMKin avoimen ammattikorkeakoulun kautta tutkintoaan viimeisteleville opiskelijoille. Tällä tarjonnalla on suuri merkitys sille, että opinnot voi saattaa maaliin joustavasti.

Projektin myötä olemme onnistuneet merkittävästi parantamaan opiskelijoiden mahdollisuuksia palata opintoihinsa ja valmistua. Oma-aloitteisesti opintoihin paluuta tiedustelevia opiskelijoita on vuosittain kymmeniä, ja nyt meillä on vahvemmat rakenteet ja käytännöt heidän tukemiseensa.

7 Tulevaisuuden ajatuksia

Katariina Yrjönkoski

Tässä artikkelissa kuvatut valmistumista tukevat toimet ovat todennäköisesti ammattikorkeakoulujen arkipäivää yhä enenevässä määrin. Näyttää vahvasti siltä, että opiskelijoiden saattaminen valmiiksi tekniikan koulutusohjelmista ei tulevaisuudessakaan tule helpottumaan. Niinpä korkeakoulujen on varauduttava kiinnittämään asiaan jatkuvasti enemmän huomiota, ja löytämään esimerkiksi tässä julkaisussa kuvatun kaltaisia keinoja tukea erilaisten ja erilaisissa tilanteissa olevien opiskelijoiden valmistumista.

Opiskelijajoukko heterogeenistyy vahvasti: korkeakouluopiskelijoiden elämäntilanteiden kirjo on melkoinen. Työssäkäyviä ja perheellisiä, samoin kuin kansainvälisiä opiskelijoita on enemmän. Erilaisia neurokirjon ja toimintakyvyn tarpeita on enemmän. Tuplataan tutkinnot -projektin myötä havaittiin, että kun edellä mainitut trendit haastavat korkeakoulujen tutkintotavoitteisiin pääsemistä, systemaattisella ohjauksen kehittämisellä voidaan tukea sitä, ja tämä korrelaatio on vahvasti nähtävissä valmistumistuloksissa.

Korkeakoulutuksen johtamisen näkökulmasta on tärkeää tiedostaa, että ohjaukseen ja tukeen liittyvien toimien kasvava rooli edellyttää satsauksia resursseihin. Nämä satsaukset ovat todennäköisesti merkittävä keino lisätä valmistumista ja viime kädessä vahvistaa korkeakoulun rahoituksellista asemaa. Opiskelijan oppimistulosten ja työelämään pääsemisen lisäksi läpimenon tukeminen on korkeakoulujen keskeinen tehokkuustekijä. Korkeakoulujahan on jo pitkään ohjattu jatkuvasti suurempiin ja suurempiin tutkintotavoitteisiin samanaikaisesti, kun ikäluokat pieneneväät ja niin elämäntilanteet kuin osaamispohjakin heterogeenistyvät.

Projektissa saatujen kokemusten perusteella keskeyttäneiden opiskelijoiden henkilökohtainen kontaktointi ja ”houkuttelu” takaisin opintojen pariin eivät tuottaneet työpanokseen nähden riittävästi valmistumisia. Toki jatkossakin on hyvin tärkeää tukea myös niitä opiskelijoita, jotka tauon jälkeen haluaisivat palata opintoihinsa, ja pyrkiä järjestämään heille sujuva reitti opintoihin ja valmistumiseen. Tällainen on luonnollisesti työlästä, ja vaatii paljon yksilöllistä ja henkilökohtaista työskentelyä opiskelijan kanssa. Tämän projektin löydöksenä voisi todeta, että satsaukset niihin opiskelijoihin, jotka ovat vielä opintojensa parissa (”VIELÄ ole keskeyttäneet”) on hyödyllisempää, ja valmistuminen on kuitenkin todennäköisempää kuin heillä, jotka eivät ole välillä keskeyttäneet opintojaan. Mahdollisimman varhainen puuttuminen tilanteissa, joissa opintojen eteneminen näyttää hidastuvan tai hiipuvan, lienee avain parhaisiin tuloksiin.

SAMKin Teknologia ja merenkulku -osaamisalueella projektin aikaisia toimia jatketaan ja kehitetään. Kevään 2026 aikana on suunniteltu jatkotoimia perustuen aiempiin kokemuksiin. Muun muassa Suomen muita ammattikorkeakouluja vertailtaessa olemme alustavasti havainneet, että panostaminen opiskelijoiden ammatillisen kasvun tukemiseen on mahdollisesti tuonut hyviä tuloksia opiskelijoiden läpimenossa ja tavoiteajassa valmistuvien osuudessa. Seuraavat kehittämisaskeleet ovatkin esimerkiksi tähän liittyviä.

7 Yhteenvetoa

Tarja Elfvengren

Tuplataan tutkinnot -projekti alkoi noin vuosi sitten – alkuvuodesta 2025 – kahdella projektilla. Ensimmäinen projekti oli lyhyen tähtäimen projekti, jossa kontaktoitiin tekniikan koulutuksen keskeyttäneitä opiskelijoita sillä ajatuksella, että he tulisivat tekemään tutkintonsa valmiiksi. Toinen projekti keskittyi tekniikan koulutuksen nykyisiin ja tuleviin nähtävissä oleviin haasteisiin: koulutukseen tulevat pienenevät ikäluokat, tekniikan alan laskeva kiinnostus, opiskelijoiden heterogeeniset valmiudet perusasioiden kuten laskemisen, lukemisen ja kirjoittamisen osalta.

Ensimmäisen projektin kohderyhmän tiedostettiin olevan haasteellinen keskeyttämisten suhteen jo taustansa vuoksi – koska he olivat keskeyttäneet aiemminkin – ja myös opintojen edistymisen osalta. Tämä tulikin todennettua myös tässä julkaisussa jokaisen projektiin osallistuneen kirjoittajan toimesta. Keskeyttäneiden opiskelijoiden määrä on suuri tai edistyminen on hidasta. Todennäköisesti myös syyt ovat samankaltaiset kuin opintojen keskeyttämiseen johtaneet syyt ensimmäiselläkin kerralla eli yleinen elämäntilanne töineen, perheineen jne. Opintojen keskeytyminen on ollut myös opiskelijoilla enemmän tai vähemmän henkinen taakka kannettavana, ja nyt kun uusi mahdollisuus tuli eteen, uuden elämäntilanteen tai sen hallinnan tunteen myötä osa sai opinnot maaliin ja osa jatkaa hitaammin, mutta sitkeästi. Henkinen kuorma tuli hyvin esiin erään opiskelijan toteamana, kun yritin keventää tunnelmaa sanomalla "että saadaan asia pois kummittelemasta takaraivosta". Opiskelija totesi, että "kun olisikin vain omassa takaraivossa, mutta näyttää oleva koko suvun takaraivossa".

Projektin onnistuminen ja anti oli ainakin siinä, että tietoisuus ja uskallus palata opintojen pariin levisi ja kuten muutkin kirjoittajat toteavat, tietoisuuden levittämistä on hyvä jatkaa. Tottakai myös kaikki valmistuvat ja tulevat valmistuvat ovat yksilön osalta onnistumisia, vaikka tulokset osaamisalueen laajuudessa, panostukseen nähden, ovat määrällisesti laihoja. Myös se, että projektin myötä kehitimme käytäntöjä ja työkaluja, on onnistuminen, sillä nyt prosessimme ovat valmiimpia jokaisen palaajan kohdalla. Todetaan nyt vielä, että ne opiskelijat, jotka itse aktivoituvat ja palaavat opintoihinsa keskeyttämisen jälkeen, myös todennäköisemmin valmistuvat.

Toinen, pitkän tähtäimen, projekti on syvällä koulutuksen ytimessä ja sen osalta keskustelu ja työ jatkuu sekä kehittyy toiminnassa kaikkien osaamisalueiden toimijoiden kanssa. Opiskelun merkitykselliseksi tekeminen korostetusti on yksi tunnistettu tekijä eli opiskelijan motivaation tukeminen alusta lähtien on tärkeää, sillä usein opiskelijalla ei ole kosketuspintaa opiskelemiensa asioiden ammatilliseen merkitykseen.

Lopuksi voidaan vielä todeta, että opiskelumahdollisuuksien joustava toteuttaminen olisi ollut monen projektiin osallistuneen opiskelijan kohdalla keskeyttämistä ehkäisevä toimenpide. Tällä tarkoitetaan verkkototeutuksia, esimerkiksi monimuotona ja nonstop-toteutuksina. Myös tietoisuus osaamisen näytöistä, kun osaamista on kertynyt työelämässä vähintään opetussuunnitelman tasolla, mutta yleensä ylikin, olisi helpottanut ajatusta opintoihin palaamisesta. SAMKissa on nyt alkanut myös projekti opetuksen pedagogisen kehittämispäällikön vetämänä, ja siinä työstetään työn opinnollistamista. Tämäkin mahdollistaa opiskelijoille yhden väylän työn ja opiskelun yhteensovittamiseen suunnitellusti. Toivottavasti se antaa tulevaisuuteen näkymää muunlaisena vaihtoehtona kuin opintojen totaalisena keskeyttämisenä kuormittavassa elämäntilanteessa.

LIITE 1

Opettajatutoreiden opiskelijoiden kontaktointi tutkintopolkuun (tutkinnon viimeistely SAMKin avoimen kautta)

1. **Opettajatutor tarkistaa opiskelijan taustan ja statuksen Lokista**
   Onko jo avoimen opiskelija, valmistunut jne. ja merkitsee statuksen exceliin

   Samalla opettajatutor tarkistaa, milloin opiskelija on viimeiseksi ollut aktiivinen SAMKissa. Jos viimeisimmät suoritukset ovat ”ikivanhoja” eli reilusti yli 10 vuotta vanhoja, tällöin opintoja ei voi suoraan AHOToida tutkintoon vaan ne katsotaan osaamisen näyttönä (= aikaisemmat opinnot ja oman alan työkokemus). Näyttö edellyttää oman alan työkokemusta.

2. Projektiin tavoitellaan ne opiskelijat, joilta puuttuu enintään 100 op. Lähdetään liikkeelle niistä opiskelijoista, joilla on suurimmat pistekertymät, excel.

3. Opettajatutor ottaa yhteyttä puhelinta ja sosiaalista mediaa hyödyntäen.

   HUOM! Opiskelijat eivät vastaa helposti tuntemattomiin numeroihin, joten jos tavoittelet puhelimella, etkä saa kiinni, niin jätä tekstiviesti tai whatsapp viesti, jossa kerrot kuka soittaa, mistä organisaatiosta ja millä asialla. Kerro myös, että olet uudestaan yhteydessä.

4. **Kontaktoinnin aikataulu alla** (kuvakaappaus)

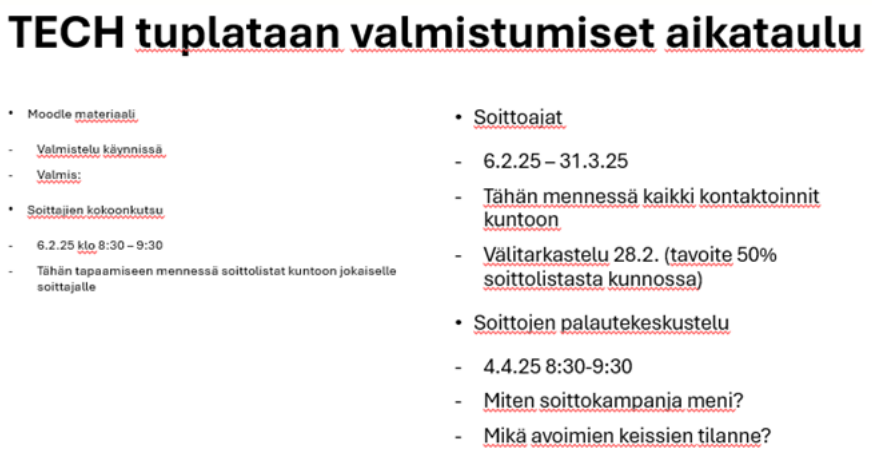

5. Projektin tukena oleva Moodle pohja sekä opiskelijoille että muille toimijoille

Opiskelijoita yritetään tavoittaa ensin puhelimitse. Sitä voi lähestyä seuraavasti:

Soittajan esittely

Millä asialla ollaan?
-Olemme kysymässä olisiko opiskelijalla kiinnostusta jatkaa opintojaan tutkinnon loppuun suorittamiseen asti.

Jos opiskelija empii:
-Voit kysyä voimmeko palata asiaan vaikka viikon päästä.

Jos opiskelija on kiinnostunut:
-Kerro hänelle, että varaat hänelle ajan opinto-ohjaajan kanssa. Opinto-ohjaajien näitä keskusteluja varten varatut ajat löydät heidän Outlook-kalenteristaan. Tarjalla kalenterissa lukee varatuille ajoille ”Tutkintopolku” ja Antilla ”Free”. Varaus sijoitetaan näille ajanjaksoille tekemällä omaan kalenteriin kalenterikutsu opiskelijan kanssa sovitulle ajalle, johon liitetään opinto-ohjaaja. Kalenterikutsuun kirjoitetaan opiskelijan nimi ja sähköpostiosoiten.

(Tarja Elfvengren: konetekniikka, sähkö, raksa) (Antti Jokinen-Amee: Energia -ja ympäristö, prosessi, tietojenkäsittely, Mechatronics ja AI/DE)

Jos opiskelija ei vastaa puhelinsoittoon:
-Opiskelijalle lähetetteään tekstiviesti:
”Hei ’Olli Opiskelija’,
Olen yrittänyt tavoittaa sinua Satakunnan ammattikorkeakoulun tekniikan osaamisalueen puolesta. Haluaisimme keskustella kanssasi opintojen jatkamisen mahdollisuudesta. Jos olet kiinnostunut, vastaathan tähän tekstiviestiin.
Ystävällisin terveisin,
Tellervo Tekniikan opettaja”

Mahdollisesti sosiaalisen median kautta lähetettävä viesti:
”Hei ’Olivia Opiskelija’,
Olen Satakunnan ammattikorkeakoulusta ja haluaisimme keskustella kanssasi opintojesi jatkamisesta. Jos olet kiinnostunut, vastaathan tähän viestiin.
Ystävällisin terveisin,
Terho Tekniikka”

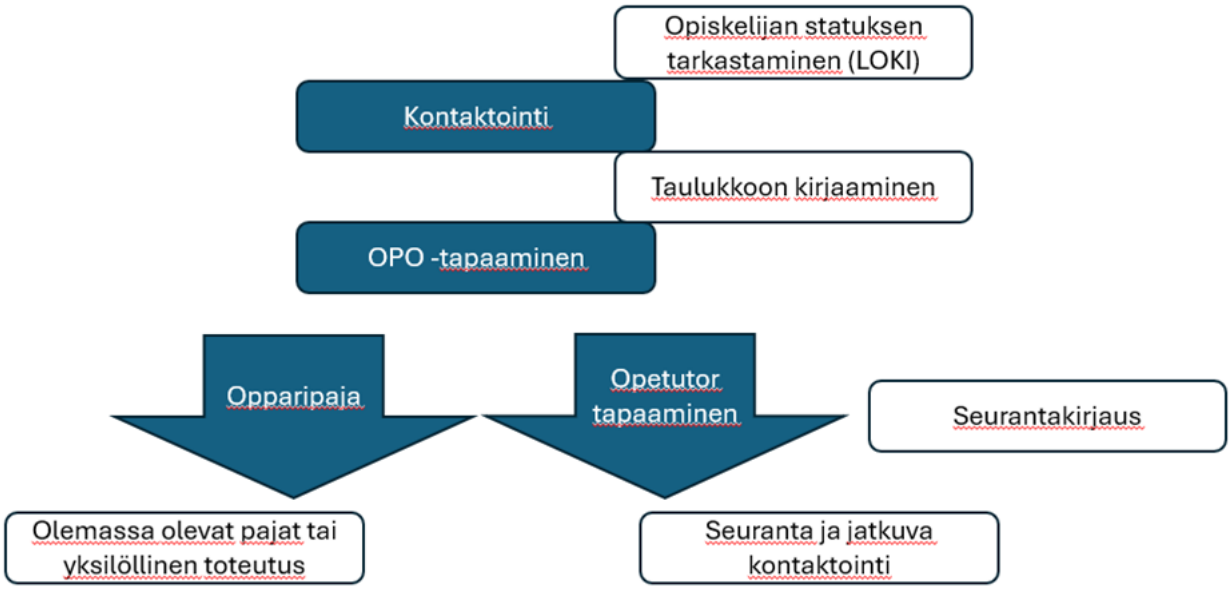

Anne Sankari ohjaa ensisijaisesti tutkintopolkuun liittyvät opinnäytetyöt. Anne tiedottaa sähköpostilla tutkinto-ohjelmien wihi koordinaattorille sen opiskelijan nimen, joka voidaan merkitä wihissä hänen ohjattavakseen.

Konetekniikka: Leena Nolvi
Sähkö- ja automaatiotekniikka: Marko Ylinen
Tieto- ja viestintätekniikka: Petri Nuutinen ja Jussi Törmälä
Tietojenkäsittely: Petri Nuutinen
Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka: Jarkko Heinonen
Energia- ja ympäristötekniikka: Jarkko Heinonen

Tekniikan koulutuksen nykyiset ja tulevat haasteet koulutuksen kiinnostavuuden, koulutukseen hakeutuvien opiskelijoiden määrien, valmistumisten ja valmistuneiden työllistymisten osalta ovat laaja-alaiset.

Tästä syystä erilaiset toimenpiteet koulutuksen laajempaan kehittämiseen koettiin SAMKissa välttämättömiksi. Liikkeelle lähti kaksi projektia. Tämä julkaisu keskittyy lyhyen aikavälin projektiin. Se kohdistui niihin opiskelijoihin, jotka olivat edistyneet tutkinto-opinnoissaan pitkälle, mutta siitä huolimatta keskeyttäneet opintonsa. Heihin oltiin yhteydessä, jotta he palaisivat viimeistelemään tutkintonsa. Osa lähti mukaan projektiin ja on jo valmistunutkin. Valmistuneita on tästäkin projektista vielä tulossa.

ISBN 978-951-633-447-2 (verkkojulkaisu)

samk